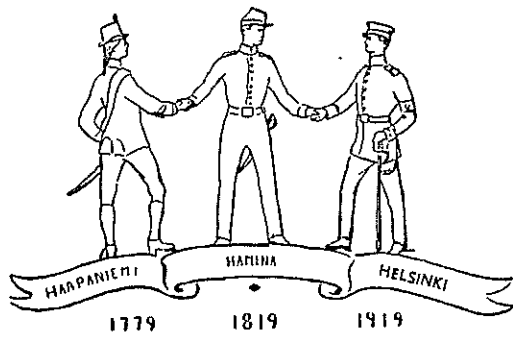

ANURAJA

N:o 1/1966

12-69

Vyötti miekan vyötärölle Lupeellensa kylkiraudan

POHJOIS-SUOMI

Pohjois-Suomi muodostaa erityisesti luonnon olosuhteiden, alueen laajuuden ja harvan asutuksensa vuoksi valtakuntamme muista osista poikkeavan kokonaisuuden. Meille sotilaille noiden olosuhteiden tunteminen on tärkeää. Me emme saa unohtaa myöskään sitä taloudellista kehitystä ja kulttuurielämän vilkkautta, joka on nykyisin Pohjois-Suomelle leimaa antavaa. Kylkiraudan toimituskunta on halunnut "Pohjois-Suomen numeron" avulla kiinnittää huomiota näihin kysymyksiin. Kainuun, Lapin ja Oulun kadettipiirit ottivat tämän haasteen vastaan kiitettävällä tavalla saaden mukaan myös "siviilisektorin" asiantuntijoita. Toimituskunta lausuu parhaan tervehdyksensä koko Pohjois-Suomen maanpuolustusväelle ja luovuttaa puheenvuoron pohjoisille kadetti-veljille!

POHJOISIA AJATUKSIA

Kadettikunnasta ja tämän päivän nuorista kadettiupseereista

Everstiluutnantti U Huuhtanen

Kadettikunnasta, sen tarpeellisuudesta ja tehtävistä on täällä Oulujoenkin alueella keskusteltu jo useamman vuoden ajan. Samoin viime keväänä Kadettikoulusta valmistuneet ensimmäiset "uuden linjan" upseerit ovat luonnollisesti olleet tavalista enemmän tarkastelun kohteena. Mitä näistä asioista ajatellaan evp-upseerien ja vakinaisessa palveluksessa olevien keskuudessa, siitä antakoot seuraavat haastattelut pienen välähdyksen. Pyysin haastateltavilta vastauksen kahteen kysymykseen: Mitä Kadettikunta minulle merkitsee? ja Ajatuksia tämän päivän nuoresta kadettiupseerista. Lisäksi oli vastaajalla mahdollisuus esittää muitakin ajatuksia.

Ye-eversti, pankinjohtaja, 6. kurssin kadetti Yrjö Hautalan vastaus oli seuraava.

"Kadettikunta merkitsee minulle tänään sitä, että tunnen olevani "hyvässä seurassa". Vaikka olenkin ollut siviilissä jo 20 vuotta, so. melkein yhtä kauan kuin palvelin upseerina puolustusvoimissa, olen eroni jälkeen tuntenut kuuluvani katkeamattomin sitein Kadettikuntaan. Vanha sotilasveri vetää yhä. Sama näyttää olevan monen muunkin kadettiupseerin laita päätellen mm siitä, että suuri joukko meitä oululaisia evp-kadettiupseereita kokoontuu jokaisen kuukauden toisena maanantaina iltaa istumaan. Tämä osaltaan osoittaa, että yhteenkuuluvaisuus kadettiupseerien keskuudessa on elävää todellisuutta, joka vuosien lisääntyessä ja hiuksien harventuessa ja harmaantuessa on vain lujittunut ja syventynyt antaen siten nuoruuden upseerivuosille kullanhoidtoisen kimalluksen.

Pintapuolisesti katsoen saa tämän päivän nuoresta kadettiupseerista sen käsityksen, että "pajasta polvi on muuttunut". Voin olla väärässä kun sanon, että nuoret kadettiupseerit ajattelevat asioita materialistisemmin ja reaktisemmin kuin "me vanhat". Mutta onhan maailmakin muuttunut sitten meidän nuoruuden päiviemme, eikä suinkaan yksinomaan huonompaan suuntaan. Ehkä meidän vanhojen edesottamuksia sävytti liian yksipuolisesti tunnepitoisuus ja aatteellisuus. On kuitenkin muistettava, että kaikella on aikansa ja että jokainen aikakausi lyö leimansa ihmisten ajattelutapaan. Olen joka tapauksessa vakuuttunut siitä, että nykyinen nuori kadettiupseeri seisossaan lujasti jalat maassa, on helgeltään vähintään edeltäjiensä veroinen. Täytyyhän kehityksen tuki mennä eteenpäin!

Mitä muuta voisinkaan sanoa kuin että Kadettikunta lujittuisi ja kehittyisi edelleen. — Nimenomaan nuorten taholta kuulee usein esitettävien vaatimuksia Kadettikunnan lakkauttamisesta, koska upseerikunta alkaa olla varsin homogeenista ja koska meillä on Upseeriliitto, johon kaikki kuuluvat, joten Kadettikunta on itse asiassa tarpeeton. Näkisin asian kuitenkin toisessa valossa: Upseeriliiton katsoisin edustavan ammattiliittoa, jonka tärkein tehtävä on upseerien taloudellisten etujen ajaminen. Kadettikunta sitä vastoin edustaa kadettiupseerien aatteellista veljesjärjestöä. On väitetty, että tällainen kaksinaisuus merkitsee hajoittavaa tekijää upseerikunnassa. Olen kuitenkin vakuuttunut siitä, että oikealla tavalla ja tahdikkaasti hoidettuna nykyinen järjestelmä ei voi loukata Kadettikunnan ulkopuolella olevia. Onhan Kadettikunnan jäsenistön enemmistö nykyisin elämäkokemuksen omaavaa, harkitsevaa väkeä. Toista oli minun nuoruudessani, jolloin Kadettikunnan johtoporasta myöten olimme riehakkaita, "vihaisia nuoria", joiden "tempaukset" saattoivat olla varsin impulsiivisia, joskus jopa hieman tahdittomiakin.

Siis: Kauan eläköön meidän kaikkien ikioma Kadettikuntamme!"

Majuri evp, pankinjohtaja, 28. kurssin kadetti Heikki Paloheimo vastasi seuraavasti:

"Puolustuslaitoksen palveluksesta syrjään vetäytyneelle eläkeläiselle merkitsee Kadettikunta mielestäni ainoaa yhdyssidettä, jonka mielellään säilyttäisi, niin hyvin entiseen "työnantajaan" kuin — ja ennen kaikkea hyvään sekä yhäkin läheiseen toveripiiriin. Pyyteet eivät ole nähdäkseen yksipuolisia, vaan evp:lle, ainakin minulle, tuottaa tyydytyksen, että voi vieläkin näin siviilistä käsin olla mukana rehtien tovereiden joukossa ja mahdollisesti auttaakin heitä tarpeen ilmaantuessa.

Nykypäivän nuori kadetti on mielestäni sotilaspukuun pukeutunut "opiskelija", jonka tapaa Helsingin kadulta päAVISinkin, jolloin olettaisi hänen olevan harjoituksissa tai oppitunneilla.

Katsoisin, että nuoren upseerin, jolta itseltään ei ole vaadittu riittävästä kuria, eikä tiukkaa päiväpalvelua Kadettikouluaikanaan, on erittäin vaikea vaatia sitä aikanaan joukko-osastossaan alaisiltaan. Luulisin, että nuori upseeri on nykyään koulutettava, jopa pitämään tupatarkastuksia joukko-yksikössään ja tähän tuo vanhemmalle

ns "kunnon" kadettikasvatuksen ja -koulutuksen saaneelle upseeristolle lisätyötä juuri siinä vaiheessa, jolloin nuoresta upseerista pitäisi itsestään saada mahdollisimman paljon irti koulutustyössä.

Itse aines on käsitykseni ja tuntemukseni mukaan nuorena upseeristossa erittäin hyvää, ainakin parempaa kuin mitä itse aikanaan olin. Ei ole nuoren upseeriston syy, että kadettikasvatusta on mielestäni liiaksi "yliopistomaistettu".

Kansamme elintason nousu on selvästi nähtävissä myös nykyisessä kadettikunnan toiminnassa. Vakinaisessa palveluksessa oleva upseeristo heittäytyy mieluummin vapaa-aikanaan auton istuimelle, kesämökin terassille, omakotitalon kynnykselle tai oman osakkeen parveketuolille, kuin osallistuu omaan yhdistystoimintaansa. Upseeri saanee kylläkseen toverihengestä ja palveluksesta virka-aikanaan. Näin ei ole mielestäni meillä "eläkeläisillä", varsinkaan niillä, jotka palvelevat kylmän ja raa'an liike-elämän palveluksessa. Me kaipaamme pyyteetöntä ja rehtiä toveripiiriä virka-aikamme ulkopuolellakin.

Vakinaisen väen upseerien väitteet, että palveluohjelma on niin raskas ja tiivis, ettei harrastuksille jää aikaa, ovat luullakseni yksipuolisia. Ehkä kohdalleni sattui aikanaan virkaurallani tavallista helpompia töitä ja tehtäviä, joten olen ehken väärä henkilö arvostelemaan upseerien työmäärää, mutta uskallan kuitenkin vakuuttaa teille hyvät kadettiveljet, etten ikimailmassa olisi voinut kuvitella kuinka kovasta otetaan leipä siviilielämän piirissä. Ei täälläkään johtavassa asemassa olevalla työntekijällä ole minkäänlaista virka- tai työaikaa, vaan on hänen oltava valmis uhraamaan työnantajalleen 24 tuntia työtä vuorokaudessa ja lisäksi kahvi- ja ruokatuntinsakin. En kirjoita tätä valittaakseni tai vaikertaakseni kohtaloani, vaan sen vuoksi, että aivan yleisesti luullaan, kerrotaan, sanotaan ja jututaan: "Kyllä sinulla on nykyisin asiat "komiasti", on suuri eläke, hieno palkka, hyvät luontaisedut ja paljon naisia alaisena." En ainakaan minä saa niitä ilmaiseksi — vain ole-malla.

Nyky-yhteiskunta vaatii meiltä itsekseltäkin työtä, työtä ja taas työtä. Tämän vastapainona tulee meillä olla vankka, rehti toveripiiri — Kadettikunta — joka antaa sittenkin paljon ainakin henkistä pääomaa ja vaihteluakin jokapäiväiseen työhömmö.

Everstiluutnantti Aapo Savolainen on 26. kurssin kadetti. Hän on aktiivisesti toiminut Kadettipiirin puheenjohtajana ja on I.DE:n näkövinkkelistä seurannut myös nuoremman kadettiupseeripolven toimintoja. Hän kiteytti vastauksensa seuraaviin ajatuksiin.

"Kadettikunta muistuttaa aatteellisesta pohjasta, joka on ollut vaikuttamassa elämänurani valinnassa. Se korostaa myös velvoitusta kasvaa itse ja kasvattaa kasvatettavaksi annetut päämäärän ja kasvattaa maan paras. Kadettikunta tuo mielestäni tämän maan paras. Kadettikunta tuo mielestäni omalta osaltaan tähän yhä enemmän aineellisu-

vaan sotilaselämäni tarpeellista tasapainoa, jota ilman meistä tulee helposti todellisia "palkkasotureita".

Kurssini sattui ajankohtaan, jota ennen ja jonka jälkeen solmittiin sotilaiden kesken aseveljeyden siteet. Nämä siteet ovat pitäneet lujimmin koossa saman kohtalon alaiset Suomen miehet. Siten Kadettikunta ei merkitse minulle toveripiiriä, jossa tuntisin voimakkaimmin yhteenkuuluvuutta. Pidän sitä kuitenkin tarpeellisenä järjestönä.

Ymmärrän tämän päivän kadettiupseereiksi meidät kaikki, vanhat ja nuoret, yhtähyvin palveluksessa olevat kuin siitä eronneet. Vanhoille Kadettikunta merkitsee muistoja yhdessä kestevästä kouluajasta ja "taisteluvuosista", jolloin oli kyseessä "paikan saavuttaminen auringossa" muiden upseerijärjestöjen joukossa. Kun päämäärät on saavutettu ja epäolennainen vuosien varrella karissut, on leppoisa kokoon-tua yhteisten muistojen pariin.

Nuoren polven keskuudessa "taistelu" näyttää keskittyvän lähinnä välttämättömään ammattiin valmistumiseen sekä jokapäiväisten — useinkin asianomaisen taitoa ja kokemusta vaativampien — tehtävien hoitamiseen ja aineellisten huolien pohtimiseen.

Edellä esittämäni ikäpolvien näkemuserot ja keskuudessamme vallitsevat esimies—alainen-suhteet ovat saaneet nuoret epäilemään toimintamme tarkoituksenmukaisuutta.

Mieleeni tulee lause: "Vertaisten kesken käy leikki parhaiten." Sitten kun tulee jälleen aika, jolloin henki on ainakin tasaveroinen aineen kanssa, kokoonnumme runsaslukuisina ja merkityksemme ymmärtävinä kadettiupseereina. Tämän ajan merkkien lähestyessä toivon kiertokyselyä aiheesta: "Mitä voin antaa Kadettikunnalle?"

Edellä esitettyjen puheenvuorojenkin perusteella näyttää siltä, että tarvitsemme Kadettikuntaa. Aktiivomalla sen toimintaa sääntöjen hengen mukaisesti, antaa se jokaiselle kadettiupseerille sen henkisen ravinnon, mikä on ollut tarkoituksinkin. Kadettihengen on eletävä ja voimistuttava jokaisen "kaaderin" sisimmässä, ulkonaisia toimintamuotoja ei ehkä kovin runsaasti tarvitakaan. Perinne- ja kaaderihenkilinjalla on jokaisen piirin alueella työtä yllin kyllin. Ehkäpä organisaatioiden tarkistus ja tehtävien yhdistäminen esimerkiksi kerhon puitteissa poistaisi osan niistä haitoista, jotka on nähty keskusteltaessa Upseeriliiton ja Kadettikunnan yhdistämisestä.

Uskoisin myös Kadettikunnan toiminnan tällä tavoin vilkastuvan ja esimerkiksi eronneet jäsenet saataisiin vedetyiksi takaisin veljespiiriin.

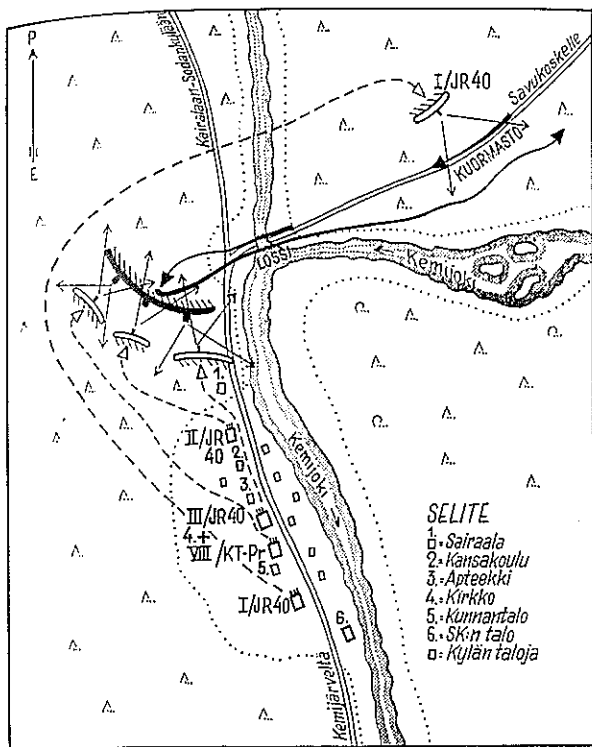
Nuoret "uuden linjan" kadettiupseeritoverimme ovat yleensä hyvää aineesta. Vanhempien olisi annettava heille tukensa niin varsinaisen päivätyön kuin myös yhdistystoiminnankin piirissä. Uskon, että tässäkin suhteessa voivat kadettipiiri ja "vanhat kaaderit" tehdä arvokasta kauaskantoista työtä.

Talvisodan Sallan suunnan ratkaisutaistelut

Majuri evp A O Väänänen

Jo pitkäköön ajan oli Suomen puolella rajaa oltu tietoisia siitä, että rajan Neuvostoliiton puolella rakennetaan kovalla kiireellä maantietä Kantalahdesta Suomen rajalle Alakurtin kylän kohdalle. Myös kuului huhuja aloitetusta rautatien rakentamisesta Kantalahden eteläpuolelta, Rutsijista, Suomen rajalle. Suoritettun tähytyksen avulla saatiin 26.11.39 selville, että maantien pää oli vajaan 100 metrin päässä valtakuntien välisestä rajasta. Samoin todettiin Neuvostoliiton keskittäneen suurehkoja joukkoja lähelle rajaa, jossa ne avoimesti suorittivat taisteluharjoituksiaan.

Kun Neuvostoliiton tykistöllä ja panssareilla vahvennettu rykmentti 1.12. ylitti Suomen rajan ja yllättäen valtasi Alakurtin kylän, josta maantie Sallan kirkonkylään alkoi, meikäläinen Alakurtille sijoitettu kenttävartio aloitti viivyttää vihollista. Kenttävartion avuksi riensi Sallassa perustettu, heikosti varustettu Sallan pataljoona (ErP 17) Kelsinkäisen tunturimaastoon, jossa ensimmäinen vakavampi taistelu alkoi 2.12. Suuren ylivoiman painostamana pataljoonan oli 3.12. jätettävä asemat ja siirryttävä uusiin puolustusasemiin Kuolajärven vesistölinjalle, jonne pataljoonan avuksi kiiruhti ErP 25 (kapteeni Ahonius). Näistä molemmista pataljoonista muodostettiin osasto Roininen (majuri Roininen). Taistelut Kuolajärven vesistölinjalla kestivät aina 7.12. saakka. Vihollisen ankarana painostuksen takia osaston oli tämän jälkeen ryhdyttävä viivyttämään vihollista. Ankaria viivytystaisteluja käytiin Jänisvaaralla, Kolsanrojalla, Sallan kirkonkylässä, Särkivaaralla, Hinnaaapalla, Kelloselässä, Pahta-aapalla, Pennasen maastossa, Portto-aapalla, Märkäjärven kylässä, Salmiojalla ja Kursun kylässä, jolloin osaston avuksi saapui ErP 26 (kapteeni Hänninen) ja osia IX/KT-Pr:sta kapteeni Granbergin johdolla. Taistelut Kursun kylän maastossa raivosivat ankarina 13.—14.12., jolloin Os. Roinisen oli pakko jättää asemat. Tämän jälkeen käytiin vielä ankaria viivytystaisteluja Mustosen ja Vatasen maastoissa, kunnes 16.12. vetäydettiin Joutsijärven vesistölinjalle, jonka Lapin Ryhmän komentaja (kenraalimajuri Wallenius) oli määrännyt Os. Roinisen viivytyalueen takarajaksi. Taistelut Joutsijärven vesistölinjalla raivosivat ankarina. Aluksi vihollinen yritti runsaan tykistönsä ja panssariensa tukeamana suoraa rintamahyökkäystä maantien suunnassa, mutta se lyötiin 17.12. kuluessa suurin tappioin takaisin. Seuraavana päivänä toistui hyökkäys Joutsijärven pohjoispuolitse, mutta sekin ilman tulosta. Tämän jälkeen vihollinen suoritti voimakkaan hyökkäyksen Joutsijärven eteläpuolitse, mutta tämäkin yritys lyötiin raivokkaissa taisteluissa takaisin. Käydyt taistelut pysäyttivät

Luonnos Pelkosenniemen taistelupaikasta.

20. 12. toistaiseksi vihollisen etenemisen Joutsijärven vesistölinjan pohjoispuolelle, ja taistelutoiminta kiteytyi tämän jälkeen vähäksi aikaa asemasodan luonteiseksi.

Suoritetun tiedustelun ja sotavankien kertomuksien avulla oli saatu selville, että Sallan suunnalla hyökkäsivät runsaalla panssarikalustolla ja tykistöllä vahvennetut 9. Armeijaan kuuluvat 122. ja 88. Divisioona. Vihollisryhmän ensitavoitteeksi oli annettu Kemijärven kirkonkylä, josta etenemisen tuli jatkua Vikajärvelle (Rovaniemeltä 26 km pohjoiseen). Sallan kirkonkylän valtauksen jälkeen piti pienemmän osaston aloittaa eteneminen Savukosken ja Pelkosenniemen kautta Kemijärvelle, jossa sen tuli liittyä päärivistöön. Pelkosenniemeltä oli lähetettävä pienempi osasto heikkoa erätietä Sodankylään, jossa osaston tuli katkaista Petsamon puolustajien (Os. Petsamon) huoltoyhteydet Rovaniemen suuntaan.

Petsamon maantien suunnalla eteni 14. Armeijaan kuuluva divisioona, jonka tavoite oli samoin Vikajärven tienhaara. Täältä vihollisen tuli kootuin voimin edetä Rovaniemelle ja edelleen Tornioon Ruotsin rajalle, katkaista maayhteydet Ruotsiin sekä eristää Lappi muusta Suomesta. Tämä vihollisen suunnitelma oli laadittu pitkällä tähtäimellä ja suurella asiantuntemuksella. Jos se olisi käytännössä toteutunut, talvisotamme varmaankin olisi saanut aivan uudet puitteet kohtalokkaine seurauksineen...

Heti Sallan kirkonkylän 10. 12. tapahtuneen valtauksen jälkeen vihollisen tiedustelupataljoonalla,

10 panssarivaununulla ja runsaalla tykistöllä vahvennettu rykmentti aloitti etenemisen myös Savukosken maantien suunnassa. Tätä tiesuuntaa puolusti aluksi vänrikki Gräsbeckin johtama 112 miehen vahvuinen osasto, myöhemmin 1./ErP 26 (luutnantti Sallinen), jolle myös Gräsbeckin osasto alistettiin. Oli selvää, ettei luutnantti Sallisen johtama taisteluosasto pystynyt paljoakaan viivyttämään näin suurta vihollisylivoimaa siitä huolimatta, että osasto taisteli sitkeästi useissa viivytyksasemissa matkan varrella. Savukosken kylä menetettiin 14. 12. Seuraavana päivänä oli uusi yhteenotto Akanjoella, jonne VIII/KT-Pr (kapteeni Levänen) oli saapunut Os. Sallisen vahvistukseksi. Ylivoima oli kuitenkin vielä liian suuri ja käydyin kiivaan taistelun jälkeen oli pataljoonan ja sille alistetun Os. Sallisen vetäydyttävä Pelkosenniemen kirkonkylää kohti.

Kun taistelut Joutsijärven vesistölinjalla riehuvat kovimmillaan, oli Pelkosenniemen kirkonkylää kohti etenevän vihollisosaston kärki saavuttanut Kitisenjoen itärannan (Pelkosenniemeltä runsaat 2 km pohjoiseen) ja valmisteli parhaillaan joen ylittämistä. Lyhyen, mutta kiivaan taistelun jälkeen vihollisen pääosan onnistui ylittää joki 17. 12., jolloin sille avautui tie Jäämerentien suunnalla taistelevan Os. P:n ja Joutsijärven—Kemijärven tien suunnalla taistelevan Os. Roinisen selustaan.

Sallan kirkonkylästä luopumisen jälkeen Päämaja oli luvannut lähettää Lapin Ryhmän käyttöön JR 40:n (majuri Perksalo). Ensimmäisellä junalla 16. 12. Kemijärvelle saapui II/JR 40 (kapteeni Saarela). Lapin Ryhmän komentaja oli vaikean ratkaisun edessä; kumpaan suuntaan hän lähettää kaikessa kiireessä kootun ja varustetun rykmentin? Sitä tarvittiin kipeästi sekä Joutsijärvellä että myös Pelkosenniemellä. Kenraalimajuri Wallenius päätti lähettää rykmentin kokonaisuudessaan Pelkosenniemelle, minkä suuntaa hän aivan oikein piti tällä hetkellä vaarallisimpana. II/JR 40 saapui autokuljetuksena 17. 12. aamuyöllä perille ja joutui heti osallistumaan parhaillaan riehuvaan taisteluun. Pääosa rykmentistä, I/JR 40 (kapteeni Suoranta) ja III/JR 40 (kapteeni Lindberg), saapui 17. 12. iltapäivällä Pelkosenniemelle, jossa majuri Perksalo muodosti niistä vasemmalle siivelleen tilapäisen taisteluosaston, tehtävänä ylittää Kitinen lossin pohjoispuolelta ja sen jälkeen hyökätä vihollisen selustaan. Eteneminen alkoi 18. 12. klo 3.00. Etumaisena edennyt III/JR 40 törmäsi heti kirkonkylän pohjoislaidassa vihollisen oikeaan sivustaan ja joutui sen kanssa ankaraan tulitaisteluun. I/JR 40 kiersi taistelualueen kauempaa pohjoisesta ja onnistui siten viholliselta salassa ylittämään Kitisenjoen, jonka jälkeen pataljoona jatkoi syvemmälle vihollisen selustaan. Tällä välin jatkui ylivoimaisen vihollisen hyökkäys, joka erityisen voimakkaana kohdistui III/JR 40:tä vastaan ja pakotti sen hiljalleen vetäytymään kirkonkylää kohti. Tällöin majuri Perksalo irrotti II/JR 40:n

taistelusta ja muodosti siitä sekä takana reservinä olleesta VIII/KT-Pr:sta taisteluosasto Saarelan, jolle antoi käskyn hyökätä vihollisen oikeaan sivustaan ja siten helpottaa III/JR 40:n vaikeata asemaa. Hyökkäys alkoi klo 14.45 ja se tapahtui aivan viime minuuteilla, sillä III/JR 40:n tilanne oli tällä välin käynyt kestävämmäksi.

Osasto Saarelan suorittama sivustaisku alkoi vaikuttaa klo 18.00 paikkeilla, ja vihollisen eteneminen saatiin hetkeksi pysähtymään aivan kirkonkylän pohjoislaitaan. Taistelussa lopen väsyneet joukot, joita vielä 43 asteen pakkanen ankarasti hätyytteli, saivat hiukkasen hartaasti kaipaamaansa hengähdysaikaa. Vihollinen sen sijaan valmistautui jatkamaan hyökkäystään keskittäen viimeisetkin voimansa taisteluun vastustajansa lopulliseksi murskaamiseksi. Kun vihollinen klo 20.00 ryhtyi kootuin voimin uuteen yritykseen, alkoi Kitisenlossin itäpuolelta kuulua kiivasta taistelun melskettä. I/JR 40:n oli onnistunut saavuttaa tavoitteensa. Sen jälkeen se oli hyökännyt suurehkon huoltokolonnan kimppuun, jonka se löi hajalle. Tällöin vihollisen hyökkäys kirkonkylän puolustajia vastaan pysähtyi, sen joukot joutuivat silmittömän pakokauhun valtaan ja jättivät kaiken raskaan kalustonsa taistelukentälle. Vihollinen pakeni hajanaisina osastoina pääasiassa erämetsien kautta, vähälumisia poronpolkuja hyväksikäyttäen, Savukoskelle ja sieltä edelleen Raatikan kylään (n 50 km Savukoskelta Sallaan), jossa takaa-ajo viimein päättyi vihollisen ankaraan vastarintaan. Tähän muodostunut uusi rintama kesti aina sodan loppuun saakka.

Näin oli vihollisen tämä etenemissuunta lopullisesti tukittu sille raskaita tappioita tuottaen. Omat tappiomme olivat 131 kaatunutta ja n 200 haavoitunutta.

Kun vihollisen eteneminen oli lopullisesti saatu pysäytetyksi Joutsijärven vesistölinjalle, siirrettiin Sallan pataljoona (kapteeni Väänänen) hyvin ansaittuun lepoon Mäntyvaaraan (n 7 km Joutsijärveltä länteen). Pataljoona oli loppuun saakka väsynyt, sillä se oli käynyt 15 päivän aikana 14 sitkeää viivytystaistelua ylivoimaisista vihollista vastaan ja torjunut sen jälkeen vihollisen raivokkaat hyökkäykset Joutsijärven vesistölinjalla. Pataljoonan saavuttua 20.12. klo 11.30 sille määrätulle majoitusalueelle yksiköt aloittivat viipymättä teltojen pystyttämisen ja muut valmistelut alkavaa lepoa varten.

Työkomppanian miehet, jotka oli komennettu Joutsijärven takamaastoon rakentamaan uusia puolustusasemia, olivat 20.12. klo 13.50 Os. Roinisen komentopaikalla ilmoittaneet nähneensä runsaasti outoja miehiä liikuskelemassa Mäntyvaaran laella. Tällöin majuri Roininen antoi kapteeni Väänäselle käskyn puhdistaa viipymättä Mäntyvaaran mahdollisista vihollisista.

Lyhyen tilanteenarvostelun jälkeen kapteeni Väänänen päätti keskeyttää majoitusalueen kun-

nostamistyöt ja selvittää mahdollisimman pian Mäntyvaaran tilanteen, jotta miehet lopultakin pääsisivät nauttimaan hyvin ansaitusta levostaan. Tässä tarkoituksessa hän antoi seuraavan suullisen käskyn:

— 1. ja 2. Komppania, 2. Komppania vasemalla johtokomppaniana, etenevät suunnassa 60-00, tavoitteena Mäntyvaaran korkein kohta, tehtävänä tuhota Mäntyvaaralle mahdollisesti pesiytynyt vihollisosasto. Pataljoonan 3. Komppania etenee suunnassa 05-00 Mikonvaaran etelälaitaan, jossa valmiina käskyn saatuaan hyökkäämään Mäntyvaaran laelle sen pohjoisrinteen kautta. Hyökkäys aloitettava 20 minuutin kuluttua eli klo 14.20.

Kun 2. Komppania (luutnantti Kiiveri) oli majoitusalueeltaan edennyt vajaat 300 metriä, se sai yllättäen vastaansa kiivaan konekivääri- ja kivääritulon. Lisäksi vihollisen krh:t alkoivat ankarasti tulittaa majoitusaluetta sekä vaaran etelärinteellä mutkittelevaa Joutsijärven—Kemijärven maantietä. Vihollisen keskitetyn tulen pakottamana komppanian hyökkäys pysähtyi vaaran etelärin-teen puoliväliin. Myös 1. komppanian (vänrikki Urponen) hyökkäys juuttui suunnilleen samalle korkeudelle kuin johtokomppaniankin.

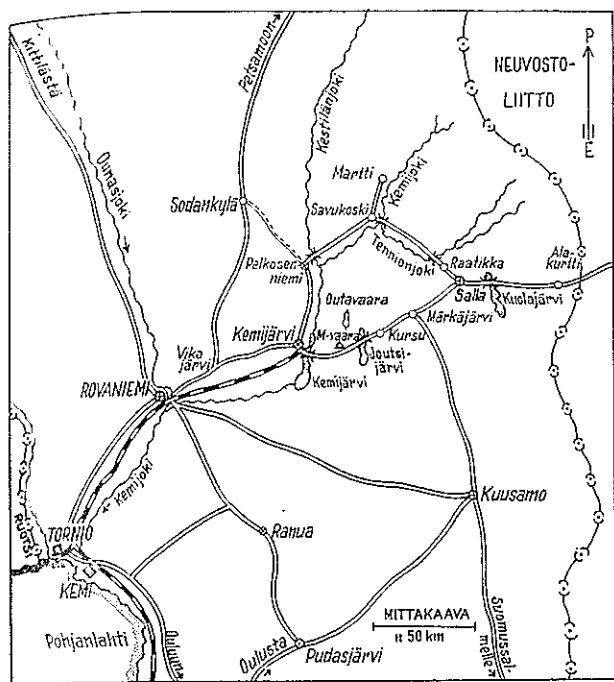
Todettuaan vihollisen huomattavan vahvuuden sekä vaikean tilanteen, johon hyökkäävät komppaniat olivat joutuneet, pataljoonan komentaja antoi taistelulähetilleen, alikersantti Liljalle (nyk kirjailija Heikki Lounaja), tehtäväksi viedä 3. Komppanian päällikölle (vänrikki Lautela) seuraavan käskyn:

— Komppanian aloitettava heti hyökkäys Mäntyvaaran pohjoisrinteen kautta vihollisen selustaan ja samalla estettävä vihollisen perääntyminen.

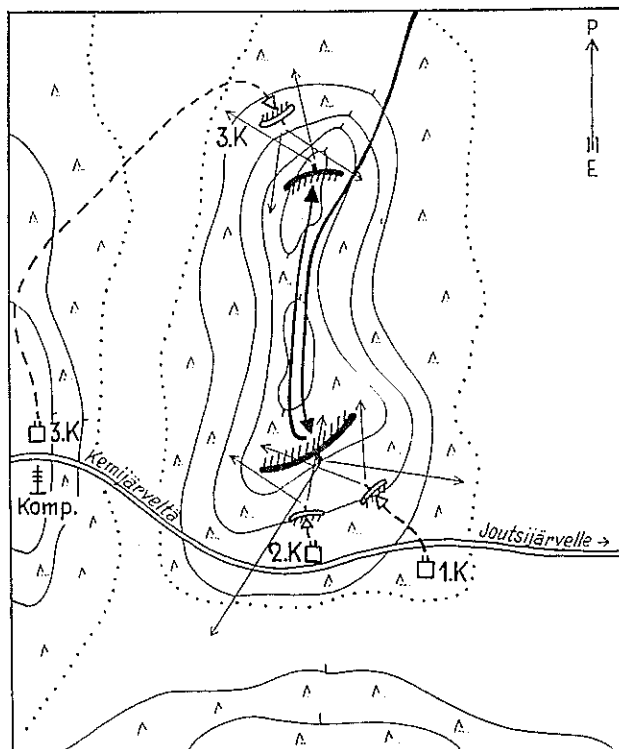
Ankarasta luotisateesta huolimatta Liljan onnistui viedä käsky perille. Pataljoonan lähettiupseeri, luutnantti Sarvi, välitti saman käskyn 1. ja 2. Komppanian päälliköille.

Käskyn saatuaan 3. Komppania aloitti välittömästi etenemisen Mäntyvaaran pohjoisrinnettä kohti. Päästyään viholliselta salassa aina vaaran alarinteelle komppania sai yhtäkkiä vastaanansa ankaran tuliryöpyn, jolloin sen hyökkäys hetkeksi pysähtyi. Mottiin joutumisen pelosta vihollinen alkoi vaaran eteläpäästä siirtää miehiä ja konetuliaseita vaaran pohjoispäähän. Nämä vihollisen toimenpiteet helpottivat vaaran etelärinteellä hyökkäävien komppanioiden tilannetta, joten ne pääsivät taas jatkamaan keskeytynyttä hyökkäystään. Mutta vaaran pohjoisrinteellä kamppailevan 3. Komppanian tilanne alkoi tämän jälkeen muodostua hyvin kriittilliseksi, sillä vihollinen siirsi jatkuvasti sinne miehiä ja konetuliaseita. Komppanian tilannetta vaikeutti vielä se, että pidetty päällikkö, vänrikki Lautela, kaatui. Myöskin seuraavat komppanian päällikköinä vuorollaan rohkeasti toimineet vänrikit, Junttila ja Kytömäki, kaatuivat hyökkäyksen kestäessä. Hetken aikaa komppania joutui taistelemaan ilman yhtään

Yleiskartta Sallan rintamasuunnasta.

Mäntyvaaran taistelumaasto.

upseeria. Tappioista tiedon saatuaan pataljoonan komentaja määräsi luutnantti Sarven komppanian väliaikaiseksi päälliköksi.

Iltapimeä alkoi klo 17.30 paikkeilla levitellä verhojaan taistelumaaston ylle. Tällöin pataljoonan komentaja kielsi käyttämästä tuliaseita, jotta niillä ei vahingoitettaisi omia miehiä, sillä viholliset oli tällöin saatu puristetuksi vajaan hehtaarin suuruiseen mottiin vaaran laella. Käyttöön otettiin nyt käsikranaatit ja Lapin leukut, joilla tilanne sitten lopullisesti selvitettiin. Vihollispataljoona onnistuttiin tuhoamaan melkein viimeiseen mieheen. Lapissa kansan keskuudessa tätä taistelua kutsutaankin "Lapin suurimmaksi puukkotappeluksi".

Taistelu Mäntyvaaran laella oli klo 18.15 mennessä tauonnut. Taistelussa kaatui 4 upseeria, 4 aliupseeria ja 12 miestä sekä haavoittui 29 upseeria, aliupseeria ja sotilasta.

Samaan aikaan, kun Mäntyvaaralla taistelu raijosi kiihkeimmillään, vihollinen yritti myös Joutsijärvellä sisäänmurtoa siinä kuitenkaan onnistumatta. Puolustus Joutsijärvellä kesti.

Kaatuneen vihollispataljoonan komentajan karttalaukusta löydetyn kartan ja kirjallisen käskyn mukaisesti vihollispataljoonan tuli katkaista meikäläisten huoltotie Joutsijärven ja Kemijärven välillä, varmistaa Kemijärven suuntaan ja valmistautua jatkamaan etenemistä kohti Joutsijärveä. Saman rykmentin kaksi pataljoonaa, jotka olivat lähtöasemissa Outovaaran maastossa (Mäntyvaarasta n 8 km itäkoilliseen), olivat valmiina jatka-

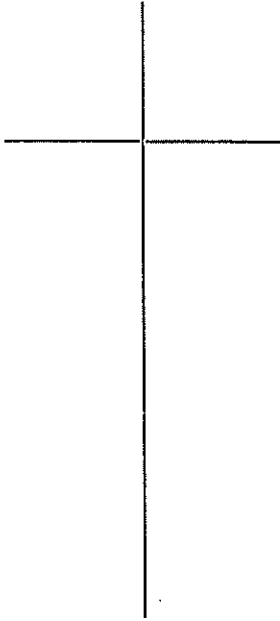
maan Kemijärven suuntaan, kun huoltotie oli saatu katkaistuksi. Nämä samat tiedot vahvisti myös vihollisotilas, joka haavoittuneena joutui meikäläisten vangiksi. Ehkäpä Mäntyvaaralla tuhotun pataljoonan kohtalo vaikutti siihen, että vihollisen johto kokonaan luopui edellämäinitusta suunnitelmasta ja lähtöasemissa olleet pataljoonat vedettiin takaisin majotusalueelleen Kursun kylään.

Pelkosenniemen ja Mäntyvaaran taisteluja pidetään Sallan rintamakaistan ratkaisutaisteluina. Molemmissa taisteluissa saavutettu voitto esti vihollisen tunkeutumisen Kemijärvelle ja edelleen Rovaniemen kautta Ruotsin rajalle. Talvisodan myöhemmissä vaiheissa vihollinen ei tehnyt enää uusia etenemisyrityksiä Kemijärven suuntaan.

Nämä molemmat taistelut olivat Talvisotamme kunniaakkaimpia taisteluja. Näissä ankarissa otteiluissa Lapin miehet osoittivat peräänantamatonta sitkeyttä ja esimerkillistä rohkeutta suorittaessaan annetun tehtävän loppuun saakka.

Mainittakoon vielä lopuksi, että Kemijärven Reserviupseerikerho ja Reservialiupseeriyhdistys pystyttivät 3.7.60 Mäntyvaaran taistelupaikalle taistelumuistomerkin, jonka punaiseen graniittiin on hakattu sanat: "Tässä auttoi Herra."

wallac o
Turku

IN MEMORIAM

Majuri
Tauno Albin Alajääski
* 3. 8. 1924
† 19. 12. 1965
Kadetti n:o 2936
28. Kurssi

Komentajakapteeni
Ilkka Juntunen
* 1. 11. 1906
† 27. 12. 1965
Kadetti n:o 105
6. Me-kurssi

Eversti
Kauko Antero Mäkipää
* 3. 5. 1918
† 15. 2. 1966
Kadetti n:o 2535
26. Kurssi

Kadettikunta vastatuulella?

Eversti evp Viljo Rommi

Kylkiraudan toimituskunta on halunnut antaa

eversti Viljo Rommille puheenvuoron

juuri tämän numeron sivuilla hänen aiheensa

ajankohtaisuuden vuoksi.

Toivottavasti tämä kirjoitus sekä sivuilla 4 ja 33

esitetyt puheenvuorot antavat

ajattelemisen ja keskustelun aihetta myös

edessä olevan vuosikokouksen

faustaksi.

Kadettikunnan keskuudessa näyttää jatkuvasti itävän tyytymättömyyttä, joka aiheutuu Upseeriliiton ja Kadettikunnan niin lähellä toisiaan olevista tavoitteista, että molempien toiminnat niiden edistämiseksi pyrkivät sekaantumaan toisiinsa. Näin on asian laita varsinkin niissä piireissä, joissa voimakas varuskunta yksin hoitaa toimintaa kummankin liiton tavoitteiden toteuttamiseksi eikä evp-upseereita ole tai heitä ei ole onnistuttu vetämään mukaan toimintaan. Toisin on laita niissä piireissä, joissa evp-upseerit ovat mukana huomionarvoisella toiminnallaan kadettikunnan tavoitteita edistämässä.

Ratkaisuihin on pyritty jommankumman liiton lakkauttamisella tai yhteisen liiton perustamisella, mikä viimeksi mainittukin merkitsisi käytännössä sekä Kadettikunnan olennaista muuttumista että sen toiminnan huolestuttavaa heikkenemistä. Näiden vaihtoehtojen edessä on syytä huolelliseen harkintaan siitä, ovatko toiminnan mahdollisella yksinkertaistamisella saavutetut edut niin suuret, että niiden vuoksi voidaan uhrata Kadettikunta ja eikö näitä etuja vaikkapa vaillinaisestikin voitaisi saavuttaa ilman tätä uhrausta.

Suomen Kadettikoulun ja sen kasvattien vaiheet, hävityksen uhka, epätoivo, sitkeys ja voiton ilo, ovat kautta aikojen niin kiinteästi myötäilleet Suomen kansan vaiheita, että koulusta ja sen kasvateista on tullut Suomen kansallisesti tietoisien osan rakkauden kohde.

Haapaniemen koulun perustaminen merkitsi kansallisen upseerikasvatuksen alkua. Vailla sukuperän ja varallisuuden antamaa loistoa tämä upseeristo tunsu syrjityn vähemmistön osan silloisen Ruotsi-Suomen upseeriston enemmistön keskuudessa, mutta tämän vähemmistön arvovaltaa kohottivat Haapaniemen koulun aikaansa edellä olevat ja myöhemmin suurta tunnustusta saaneet kasvatusperiaatteet. Niiden ansiosta koulun kasvatit säilyttivät myöhemminkin elämänsä aikana keskinäisen yhteisyyden ja luottamuksen, josta kansallinen itsepuolustus sai voimakkaita vaikutteita.

Vallan siirtyessä päättyi myös koulun toiminta, mutta sen kasvatit jäivät elämään. Heidän kiintymyksensä kouluun voimistui kuten aina kun suuren kiintymyksen kohde väkivaltaisesti tuhoetaan. Tämä kiintymys piti maaperää otollisena ja sai aikaan, kun olosuhteet muuten muuttuivat, koulun uudelleen perustamisen nyt autonomisessa Suomessa. Vanhat ihailut kasvatusperiaatteet otettiin uudelleen käyttöön ja entisen yhteisyyden jatkuvuus toteutui kaikesta huolimatta. Autonomisen Suomen armeijan upseeristo oli homogeneista, saman koulun kasvattamaa ja tämän ho-

mogeenisyyden merkitystä lisäsi se seikka, että Suomen upseeristo joutui palvelemaan myös Venäjän armeijassa, jossa se ilman yhteisyyden tunnetta olisi tullut juurettomaksi.

Routavuosien valtakunnallistamispolitiikan iskut kohdistuivat katkerina Haminan kadettiupseereihin. Ne kasvattivat torjuntaan altista mieltä, joka upseeriston piiristä levisi varusmiespolviin kautta maan. Oli olemassa myös toisen vastustuksen tie. Kadettiupseereita siirtyi kesken palveluksensa siviilitehtäviin. Hyvän kasvatuksen saaneina he niissä useimmiten onnistuivat ja siten levittivät kansallista puolustustahtoa ja siveellistä ryhtiä myös senaikuisen sivistyneistön keskuuteen. Suurin kylvö tapahtui silloin, kun Suomen armeija ja kadettikoulu väkivaltaisesti lakkautettiin ja upseeristo sekä oppilaat suurimmaksi osaksi siirtyivät siviilitehtäviin. Niinpä sen polven, joka lopulta, kun aika oli täyttynyt, toteutti isiensä hartaan unelman itsenäisyydestä, voidaan todistaa saaneen vaikutteita näistä alkulähteistä.

Näiden vaikutteiden ansiosta myös itsenäisen Suomen upseeristo oli alusta alkaen hengeltään erinomaista. Jääkärit olivat antaneet kansalleen ihailun esimerkin vapaaehtoisesta uhrivalmiudesta ja koulupojatkin olivat sankoin joukoin kiihruhtaneet vapaussodan armeijan perustamispaikoille. Johtaja-aineksen valinnan mahdollisuudet olivat suuret ja korvasivat osittain upseereiksi koulutettavien koulutusajan lyhyiden. Mutta hyvän hengen jatkuvuus jäi uuden Helsingin kadettikoulun ja Kadettikunnan varaan. Uuden kadettikoulun kasvatusohjelman laativat etevimmät vanhan kadettikoulun oppilaat ja he myös aluksi johtivat tätä kasvatustyötä. Vanhimpien kurssien oppilaat muistavat elävästi millä liikuttavalla harmaudella vanhat kadetit suhtautuivat uuteen Kadettikouluun. Olihan heidän sydäntään lähinnä oleva, mutta epätoivon kyllästävä unelma toteutunut.

On totta, että se koulutus ja varsinkin käytännöllinen opetus, jonka vanhat kadetit pyrkivät antamaan uuden Kadettikoulun kasvateille, sisälsi paljon aikansa elänyttä. Oli hyvä, että jo koulussa ja sen jälkeen jatkokoulutuksessa oli käytettävänä jääkäreiden taistelukentillä hankkimaa käytännön kokemusta ja kovaa realismia, mutta kasvatuksen perusarvot, Haapaniemen—Haminan pitkän linjan voittojen ja tappioiden vaiheissa kehittyneet ja kirkastuneet, osoittautuivat ajattomiksi ja ikuisiksi. Ne ovat edelleen ja tulevat aina olemaan välttämättömiä kasvattajille, joiden tehtävänä on luoda kasvatettaviinsa myös kovat päivät kestävä henki. Missä määrin nämä arvot ovat tunkeutuneet uusien kadettipolvien tietoisuuteen, heidän kasvatustehtäväänsä, käyttäytymistään ja asennoitumistaan ohjaavaksi voimaksi, riippuu paljolta yksilöistä ja saattaa aiheuttaa arvostelua. Puutteet ovat kuitenkin aina korjattavissa niin kauan kuin perinne jatkuu, se tunnetaan ja sitä kunnioitetaan.

Kadettikunnalla on siten edelleen suuriarvoisia kansallisia tehtäviä, joita tuskin mikään muu yhdistys voi menestyksellä suorittaa. Ilmeisesti vain Kadettikunta pystyy sitomaan suurimman osan evp-upseeristoa vakinaisessa palveluksessa olevien kanssa yhtenäiseksi, oikean toverihengen elävöittäväksi veljespiiriksi, jossa tätä henkeä voidaan ylläpitää ja edistää. Tähän on Kadettikunnalla edellytykset sekä vanhojen perinteittensä vuoksi että Kadettikoulussa saadun yhtenäisen kasvatuksen ansiosta. Yleensäkin on tunnettua, että saman koulun oppilaat mielellään säilyttävät yhteyden toisiinsa läpi elämän miten erilaisissa elämäntehtävissä he sitten toimivatkin. Tämä johtuu siitä, että herkästi vastaanottavassa iässä koetut elämykset, arvoltaan vähäpätöisetkin, elävöityvät aikojen kuluessa ja muodostavat perinteitä, joiden vaaliminen vuorostaan elävöittää herkän kouluajan muistoa vielä varttuneessakin iässä. Niinpä mielellään kohdataan näiden perinteiden nuoria vaalijoita. Erityisen merkityksellinen on tässä mielessä Kadettikoulu sekä sisäoppilaitoksena, jossa kontaktit ovat lukuisampia ja muodostuvat läheisimmiksi, että kasvatuksensa päämäärien vuoksi, joiden ensiarvoisena tehtävänä on järkähtämättömän ja pysyvän toverillisen luottamuksen luominen oppilaitten keskuuteen. On paljonkin yhdessäolon perinteitä, jotka — mahdollisesti asiallisesti vähäarvoisina — symboloivat yhdessäoloa. Tiedän useita, joita yhteinen joikumme ”Juhan Ville” sykähdyttää, kun se lauletaan erikseen ja yhdessä kadettitoverien kanssa, joiden suurin kurssietäisyys on jo useita vuosikymmeniä. Miten yhdessäolon viihtyisyyttä lisääisikään, kun jokainen kurssi ottaisi tehtäväkseen tällaisten innostavien symbolien synnyttämisen ja ylläpitämisen kurssilta kurssille.

Evp-upseerien ja vakinaisessa palveluksessa olevien kiinteän toverihengen elähdyttämän yhteyden arvoa ei taas voida kyllin tähdentää. Joutuessan siviilielämässä kovaan kilpailuun elintilasta, joutuu evp-upseeri usein ratkaisujen eteen, jotka ovat toisenlaisia kuin ne ratkaisut, joiden eteen vakinaisessa palveluksessa olevat joutuvat. Mikään ei taas karaise luonnetta ja avarra näkökykyä niin kuin vaikeat ratkaisut. Niiden erilaisuudesta voidaan saada runsaita rakennusaineita itse kunkin henkiseen varustautumiseen, vieläpä kokemukset täten leviävät laajemmaltikin. Yhteinen kasvatuspohja taas helpottaa niiden ymmärtämistä ja omaksumista. Tunnettu tosiasia on, että vain henkinen kasvu ja persoonallisuuden kehittyminen voivat antaa kasvattajalle ja johtajalle sen arvovallan, jolla pysyviä tulkoksia kasvatuksessa ja onnistuminen johtajan tehtävässä saavutetaan. Olisi korvaamaton vahinko, jos evp-upseerit ja vakinaisessa palveluksessa olevat eristäytyisivät toisistaan. Se olisi vahinko Kadettikunnan historiallisten perinteiden vaikutustehon kannalta

katsoen. Se olisi vahinko upseeriston — sekä evp että vakinaisessa palveluksessa olevien henkisen varustautumisen kannalta katsoen. Ja se olisi vahinko myös sodan aikaa ajatellen, jolloin vakinaisen väen upseeristo joutuu johtajatehtäviin miltei kaikilla inhimillisen elämän aloilla. Se tulee silloin lukumääränsä täydentämiseksi kipeästi kampaamaan evp-upseerien apua sekä sitä tietoa ja näkemystä, jota se olisi näiltä saanut siviilissä toimivien voimien tehokasta käyttöä varten. Kadettikunnan toimintasuunnitelmassa on erityisenä kohtana mainittu nuorten upseerien saaminen mukaan Kadettikunnan toimintaan. Se onkin tärkeätä, mutta sen siementen kylväminen tapahtuu mielestäni tehokkaimmin jo Kadettikoulussa. Muistan millä luottamuksella aikanaan katsottiin Kadettikunnan tulevaisuuteen, kun tiedettiin, että ennen pitkää tulee koko Kadettikoulun kasvatus-työ olemaan saman koulun käyneiden upseerien käsissä. Edellä mainitun toimintakohdan rinnalla pitäisiin erittäin tärkeänä kohteena myös evp-upseerien vetämistä mukaan Kadettikunnan toimintaan ja sen selvittämistä, mitkä ovat tehokkaimmat keinot tämän tehtävän onnistumiselle.

Tämän kirjoituksen tarkoituksena on ollut kiinnittää huomio vain eräisiin näkökohtiin Kadettikunnan tulevaa kohtaloa ratkaistaessa. Voi olla, että ajatuksilleni voidaan antaa arvosana: "liian tunnepitoinen" — kritiikki, jota jo aikaisemmin olen kuullut esitettävän Kadettikunnan jatkamisen puolustuksesta. Tosiasia kuitenkin on, että useimpien ratkaisujen motiivina ovat sekä emotionaalinen että intellektuaalinen ajattelu yhdessä, toinen toiseensa vaikuttaen, eikä aina ole niinkään helppo analysoida, kummalla on ollut suurempi osuus. Jos jompi kumpi, inhimillisen ajattelun ja toiminnan elimelliseen kokonaisuuteen kuuluva puoli, on jätetty ottamatta huomioon, on rakennettu hiekalle. Vallankumoukselliset, vain joko tunteen vaikutuksesta tai vain hetken — todellista tai teoreettista käytäntöä — silmälläpitäen tehdyt ratkaisut ovat aina osoittautuneet ylimmutuiksi ja vaatineet pikaista korjausta. Elämä ei koskaan tähän mennessä ole soveltunut mihinkään kaavaan, olipa tämä kaava sitten miten viisaiden ja monipuolisten tekijöiden varaan tahansa rakennettu. Inhimillinen elämä rakentuu lukemattomista kausaali- ja vaikutussuhteista ja niistä koostuvien kehityslinjien äkillinen yhtyminen on ennalta arvaamatonta. Niinpä voidaankin havaita, että runsaiden perättäisten uudelleenjärjestelyjen jälkeen on kuitenkin pakko ryhtyä tarkastamaan aiottua reformia historian valossa ja koettaa sieltä hakea sitä, mikä on osoittautunut pysyväksi, mikä kuvitelmaksi. Vain näiden tietojen perustalle rakennetut, olevien olojen diagnosiin osoittamat muutokset ovat jääneet kestäviksi.

Itsenäisyystaistelumme on suurelta osaltaan saanut virikkeensä ja voimansa vuosisatojen kules-

sa kehittyneistä tunnearvoista ja niihin on perustunut myös sen puolustus. Kuten on osoitettu, on Kadettikunnalla — nimi ulotettuna käsittämään Haapaniemen — Haminan koulujen kasvattit alusta alkaen — ollut varsin huomionarvoinen vaikutus itsenäisyystahdon kypsymiseen. Sen säilyttäminen on taas ratkaisevalta osaltaan Suomen upseeriston vastuulla, jossa historiallista kehitystä edustaa Kadettikunta. Ei löydy valtakuntaa, jossa niin kansallinen laitos kuin Suomen Kadettikunta olisi syntynyt lähes 140 vuotta ennen itsenäisyyden saavuttamista ja koko tänä aikana säilyttännyt suuntansa ja valmiutensa niin, että itsenäisen Suomen upseeristo saattoi heti alusta alkaen ryhtyä hoitamaan tehtävänsä vuosisataiselta pohjalta. Tämä perinne on arvo, jonka rinnalla muutamat käytännölliset toimintajäykkyudet ovat toissijaisia. Niille on sen vuoksi löydettävä muu ratkaisu kuin Kadettikunnan oleellinen rakennemuutos. Kuka sitä paitsi tietää miten jatkuvia nykyiset olosuhteet ovat. Eikö sellainenkin tilanne ole mahdollinen, että jäljellä on vain rippeet Kadettikoulun käynnystä upseeristoa. Eikö silloin ole syytä olla kiitollinen laitoksen olemassaolosta, joka antaa näille rippeille perinteen keskinäisen tuen uuden armeijan kasvatusyössä siinä hengessä, joka ennenkin on osoittanut kestäväytensä.

Täydellinen matkatoimistopalvelu

Maamme ensimmäisenä matkatoimistona annamme Teidän käytettäväksenne pisimmälle kehitetyn matkatoimistopalvelun kaikkine erikoismuotoineen. Muistatte, että myymme Teille kaikki matkalippunne: lento-, laiva-, bussi- ja junaliput **alkuperäishinnoilla** — ja samalla suoritamme kaikki haluamanne varaukset hotellihuoneista auto- ja huvilavuokrauksiin. Kansainväliset yhteytemme kautta maailman varmistavat matkanne onnistumisen. Toimistojemme välityksellä tai suoraan Teitä palvelevat mm. seuraavat erikoisosastomme: **LIIKEMATKAOSASTO, MESSU- JA KONGRESSIOSASTO, RYHMÄMATKAOSASTO, TILAUSLENTO-OSASTO, MATKAT NEUVOSTOLIITTOON OSASTO, KANSAINVÄLISET KONGRESSIT SUOMESSA OSASTO, FINLAND TOURS OSASTO.** — Käyttäkää hyväksenne erikoisosastojemme asiantuntemusta.

SUOMEN MATKATOIMISTO OY

HELSINKI: Keskusk. 1, Unionink 32, Kaisaniemenk. 2,
Fredrikink. 48, Kalevank. 3. PUH. 10 515
TAMPERE — TURKU — LAHTI — ROVANIEMI

Kenraaliluutnantiksi

7. 2. 1966

Yrjö Ilmari Keinonen
26. kurssi

Kenraalimajuriksi

6 12 1965

Pehr Johan Gummerus
15. kurssi

Carl Olof Lindeman
15. kurssi

Pohjois-Suomen malmivarat

Lisenssiaatti J Nuutilainen

(Lyhennetty Pohjoiset kysymykset -teoksessa olleesta kirjoituksesta)

Kaivosteollisuuden merkitys maamme elinkeinölämälle ei ole kovin suuri, mikäli sitä tarkastellaan kaivostuotteiden arvon tai työntekijämäärän suhteena koko teollisuutemme vastaaviin lukuihin. Niinpä sodanjälkeisenä aikana on metallikaivostemme palveluksessa ollut tasaisesti 5—6 tuhatta henkeä, kun koko teollisuuden palveluksessa on ollut lähes sata kertaa enemmän. Varsinaisia kaivosmiehiä, jolloin jätetään laskuista pois apuosastojen henkilökunta, on vielä vähemmän, esim. v. 1963 vain 999 henkeä. Mutta koska kaivosteollisuus on primäärisiä raaka-aineita tuottavaa, raskasta perusteollisuutta, sen merkitystä ei pidäkään arvostella samalla mittapuulla kuin esim. manufaktuuri-teollisuuden. Sanotaan kaivosmiehen tuottavan työpaikan seitsemälle muulle. Kaivostuotteita rikastetaan, jalostetaan metalleiksi, valssataan ja valetaan. Lisäksi ne ovat merkittävä tekijä kauppavaihtomme monipuolistajina.

Lähiympäristölleen kaivokset tietenkin ovat arvokkaita työtilaisuuksien antajia ja veronmaksajia. Erityisesti niillä on merkitystä sen vuoksi syrjäseuduilla, varsinkin Pohjois-Suomessa. Kun teollisuus yleensä pyrkii hakeutumaan edullisille paikoille kuljetusväylien, asutuksen ja energian saannin puolesta, on kaivosten sijaittava siellä, mistä malmi sattuu löytymään. Tämä puolestaan on merkittävä, kustannuksia nostava haitta. Syrjäseudun malmin on oltava suuri kooltaan ja rikas pitoisuudeltaan, ennenkuin sen varaan kannattaa kaivosta rakentaa. Ennenmuuta tämä koskee sellaisia suhteellisen halpoja tuotteita kuin rautamalmia, joka on massakuljetustavaraa. Sellaisen rahtikustannukset saattavat nousta esim. puoleen myyntiarvosta, jolloin vain kaikkein parhaimmat ja helpoimmin louhittavat malmit otetaan käyttöön.

Edelläänottu on syytä pitää mielessä, kun seuraavassa tarkastellaan Pohjois-Suomen malmivaroja. Tämä alue alkaa nimittäin olla Etelä-Suomea merkittävämpi kaivosalueena, mutta sen malmien hyväksikäyttöä jarruttaa niiden syrjäisten sijainti ja siitä aiheutuvat korkeat tuotantokustannukset sekä rahat. Tässä ymmärretään Pohjois-Suomella yksinkertaisesti Oulun ja Lapin läännejä. Osa näiden alueista voi silti olla kuljetuksellisesti edullisemmassa asemassa kuin jotkut kaukana merestä sijaitsevat Itä-Suomen seudut.

Pohjois-Suomen nykyiset metallikaivokset

Suomen malmialueet voidaan jakaa kolmeen suuralueeseen: Lounais-Suomi (eteläinen rautamalmivöhyke ja Tampereen ympäristön sulfidimalmivöhyke), Savon-Keski-Pohjanmaan etupäässä kiisumalmiesiintymiä sisältävä vyöhyke ja kolmanneksi Lapin alue, josta tunnetaan etupäässä rautamalmeja. Näistä kaksi suuraluetta sisältyy kokonaan tai osaksi Pohjois-Suomen käsiteltävänä olevaan alueeseen. Näiden merkitys ei ole vain siinä, että tunnetut malmit olisivat näillä, monesti geologisilla kartoilla selvästi rajoitettavissa olevilla alueilla, vaan erityisesti siinä, että myös todennäköisimmin näiltä alueilta voidaan löytää uusia malmeja.

Tällä hetkellä on Pohjois-Suomi jonkin verran merkittävämpi kaivosalueena kuin Etelä-Suomi. Sen huomaa oheisesta tilastosta (sivulla 16), joka on vuosilta 1963 ja 1964. Raajärven kaivos on aloittanut toimintansa v. 1964 lopulla ja kun muidenkin kaivosten tuotanto on edellisestä vuodesta kasvanut, lienee etumatka viime vuonna vielä hieman enentynyt.

Monet taulukossa mainitut kaivokset ovat lounahinnaltaan, malmivaroiltaan tai tuotteittensa arvon perusteella huomattavia laitoksia vieläpä koko Euroopan, jopa maailmankin mittapuulla. On syytä tarkastella niitä lähemmin, koska ne muodostavat konkreettisen pohjan malmivaratarkastelussamme.

Pyhäsalmen malmi löytyi sattumalta kaivon teon yhteydessä v. 1958. Nopean tutkimusvaiheen jälkeen voitiin todeta malmin olevan hyvää rikki-kiisumalmia, jossa oli hieman arvokkaampiakin ns. värillisiä metalleja: kuparia 0.85 %, sinkkiä 2.8 % ja hieman jalometalleja. Rikkikiisun ansiosta on malmissa runsaasti rikkiä (37 %) ja rautaa (33 %). Malmivarat ovat oloissamme suuret, ainakin 17 miljoonaa t ja niistä saataneen halvan avolouhoslouhinnan avulla 6.5 milj. t. Malmivarojen määrä ei liene aivan tarkoin tunnettu, vaan voi lisäytyä jonkin verran. Malmin hyväksikäyttö on vaatinut kuitenkin aivan uudentyypisen metallurgisen laitoksen rakentamisen. Outokumpu Oy:llä toimii nyt Kokkolassa metallisulatto, jossa rikkikiisusta saadaan sekä rikkiä alkuaineena että rikkidioksidina rikkihapon valmistukseen. Rautasisällöstä syntyy ns. purppuramalmia, jota Raaheen v. 1964 valmistunut Rautaruukki Oy:n masuuni käyttää raudan raaka-aineena puolet malmintarpeestaan. Lisäksi syntyy Kokkolan sulatossa pasutuksen yhteydessä runsaasti lämpöä, josta huomattava osa muutetaan sähköksi. Laitos tuottaa myytävää sähköenergiaa noin 42 megawattia. Täten Pyhäsalmen kaivos on merkittävä polttoaineentuottajakin ja sinänsä erin-

omainen esimerkki kaivoksen elinkeinoelämää monipuolistavasta merkityksestä. Kaivoksen louninnan määrä nousee lähivuosina, mutta silti sen eliniäksi voitaneen arvioida 20—30 vuotta.

Otanmäen kaivoksenkin malmivarat lienevät huomattavat ja elinikä siten kymmeniä vuosia, mutta täällä vaikeuttaa täsmällisien malmivara-arvioiden tekoa malmioiden hajanaisuus. Ne ovat pienehköjä linssejä, joiden täsmällinen koko ja määrä selviää vähän kerrallaan tutkimusten ja louhinnan edistyessä. Malmi löytyi geologisen tutkimuslaitoksen töissä v. 1938. Kaivos aloitti toimintansa v. 1951. Malmi on hyvänlaatuista titaani- rautamalmia, jossa on myös merkittävä määrä vanadiinia. Malmista erotetaan rikastamalla vuosittain yli 200.000 t rautarikasteita, yli 100.000 t ilmeniittirikastetta ja omassa hydrometallurgisessa laitoksessa lisäksi n. 1500 t vanadiinipentoksidia. Laitos on Euroopan huomattavin vanadiinintuottaja. Ilmeniitti myydään suurelta osalta kotimaahan, Vuorikemia Oy:n titaanivalkoostehtaalle. Rautarikasteiden pääosa myydään sintrattuna ulkomaille, vain pieni osa menee Rautaruukille.

Otanmäen kaivoksen tuotantoa tultaneen lähivuosina laajentamaan. Samalla avattaneen uusi kaivos entisestä 3 km päähän, Vuorokkaalle.

Lampinsaaren malmitutkimukset alkoivat, kuten monen muunkin malmin, yksityisen tekemän malmilohkarelöydön johdosta. Monivuotisen tutkimustyön tuloksena löytyi malmi v. 1947. Kaivostyöt aloitettiin v. 1951 ja laitos tuli tuotantoon v. 1954. Malmi on sinkkimalmia (sinkkiä 10—14 %), jossa on myös hieman kuparia (0,7—1,0 %) ja lyijyä (0,6—0,8 %). Näistä vaahdotetaan omat rikasteensa. Kuparikiisurikaste joutuu Harjavallan sulatolle, mutta muut rikasteet myydään ulkomaille. Vihannin kaivos on eräs huomattavimpia yksityisiä sinkkituottajia, Euroopan toiseksi suurin. Malmivarat ovat suhteellisen suuret ja kaivoksen elinikä on laskettavissa kymmenissä vuosissa. Lisäksi kaivosalueella tunnetaan jonkin verran rikkikiisumalmeja, jota ei ole vielä käytetty hyväksi.

Lapin läänissä toimii tätä nykyä vain kaksi metallikaivosta. Molemmat sijaitsevat Misiin rau-

tamalmialueella. Vuodesta 1921 alkaen tunnetun Kärvasvaaran esiintymän varaan rakennettiin pieni kaivos v. 1959. Malmi on hyvänlaatuista, magneettista rautamalmia, mutta malmivarat ovat vain hieman yli 1 milj. tonnia. Kaivoksen elinikä on senvuoksi jällellä ehkä vain kolmisen vuotta.

Toistakymmentä kilometriä Kärvasvaaran eteläpuolella sijaitsee Raajärven rautamalmikaivos, joka alkoi tuotantonsa v. 1964 elokuussa. Malmi on löydetty aeromagneettisella menetelmällä. Malmivarat ovat suhteellisen pienet, kuutisen miljoonaa t, mutta tiettyjä mahdollisuuksia lisämalmien löytymiseen on olemassa. Kaivos on suunniteltu tuotamaan vähintään 240.000 t rikastetta vuodessa Rautaruukin tarpeisiin. Nykyisin malmivaroin riittänee louhimista n. 15 vuodeksi.

Tutkimusvaiheessa olevat ja reserviesiintymät

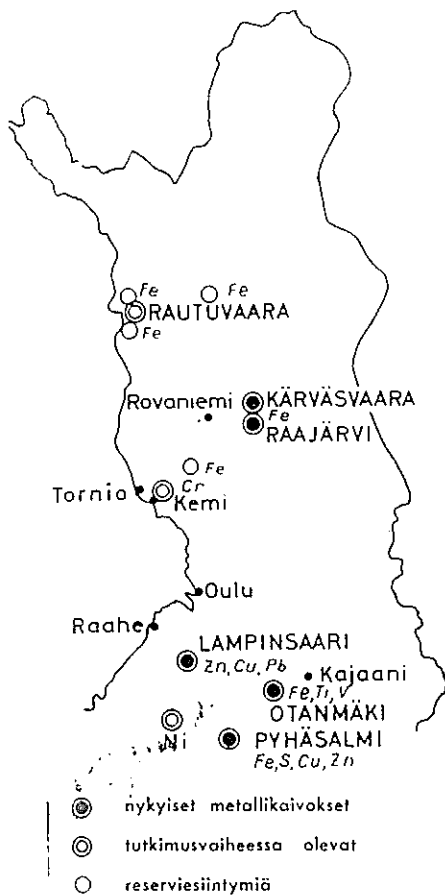
Malmivaratarkastelussamme voidaan erottaa vielä kaksi ryhmää malmiesiintymiä edelläkäsittelyjen, tuotannossa olevien lisäksi. Ne ovat 1) tunnetut, tutkimusvaiheessa olevat tai tutkitut, reserviin jätetyt malmit ja 2) mahdollisesti löydettävät eli potentiaaliset malmivarat. Edelliseen ryhmään luetaan erikoisesti sellaiset malmit, joista on hiltattain tehty tai ollaan tekemässä louhintaan tähtäviä taloudellisia tutkimuksia tai koelouhintatöitä. Tässä vaiheessa on maassamme nyt ainakin 4 esiintymää. Pohjois-Suomessa niistä ovat Kolarin Rautuvaaran rautamalmi, Kemin Eljäjärven kromimalmi ja Nivalan Hituran nikkelimalmi.

Mainituista esiintymistä on kirjallisuudessa ymmärrettävästi puutteellisesti tietoja. Seuraavassa mainituista luvuista on pääosa saatu sanomalehti-uutisista, jotka asianomaisten yhtiöiden edustajat ovat antaneet. Kaikki kolme malmia ovat kooltaan verraten suuria ja senpuoleen turvallisen pitkäikäisen kaivostoiminnan takaavia. Mutta niiden sijainnin tai laadun vuoksi kaivostoiminnan taloudellinen tulos ei ole ilman muuta positiivinen. Tämä vaatii pitkäaikaisia, perusteellisia tutkimuksia louhintaominaisuuksista, metallurgisista menetelmistä ym.

Pohjois-Suomen metallikaivokset ja niiden tuotanto tuhansina tonneina

Kaivos	Sijainti	Omistaja	Louhittu kiveä v. -63	rikastettavaa v. -64
Pyhäsalmi	Pyhäjärvi	Outokumpu Oy	564.6	617.5
Otanmäki	Vuolijoki	Otanmäki Oy	588.6	646.0
Lampinsaari	Vihanti	Outokumpu Oy	464.6	466.8
Kärvasvaara	Kemijärvi	Otanmäki Oy	99.7	176.5
Raajärvi	Kemijärvi	Otanmäki Oy	—	123.0
		Yht.	1717.5	2029.8
		Muut metallikaivokset	yht. 1681.9	

Rautuvaaran malmi Kolarin pohjoisosassa on nimenomaan syrjässä sijaitseva. Sinne ollaan tosin rakentamassa Kaulirannalta rautatietä, joka valmistunee muutamassa vuodessa. Mutta rautatie-rahti nykyhinnoin tulee kuitenkin olemaan kaivokselle kovin suuri kustannustekijä. Rautaruukin kasvavien tarpeiden vuoksi on silti ilmeistä, että kaivos perustetaan muutaman vuoden päästä. Malmi on melko korkealaatuista, helposti rikastettavaa magneettimalmia. Malmivarojen on ilmoitettu olevan muutamassa lähekkäisessä linsissä yhteensä 19 milj. tonnia, jos malmin laadun alarajana pidetään 42 % rautaa. Mikäli haluttaisiin — kustannussyistä — perustaa kaivos paremmanlaatuisen malmin varaan, niin sitäkin löytyy, esim. vähintään 46 % rautaa sisältävää n. 10 milj. t. Tällä hetkellä ajetaan malmialueella tutkimuskuilua, jonka syvyys alkaa olla 300 m.

Elijärven kromimalmi sijaitsee liikenteellisesti ja asutukseen nähden erinomaisesti Kemin maalaiskunnassa, kaupungin liepeillä. Tämä, tyypillään maallemme aivan uusi malmi, löytyi kansanmiehen avulla v. 1959. Geologinen tutkimuslaitos, joka esiintymää ensinnä tutki ja malmin emäkalion löysi, on ilmoittanut alueella olevan 17,5 milj. t sellaista malmia, jonka kromioksidipitoisuus ylittää 20 % tai 4.4 milj. t sellaista, jossa kromioksidin

määrä on yli 30 %. Tämä merkitsee sinänsä erästä maailman suurimpiin kuuluvaa kromimalmia. Mutta valitettavasti on niin, että maailmankaupassa käytetään kromirikkaampia malmeja. Tämän haitan voi kyllä eliminoida rikastuksella helposti, mutta malmissa on toinen vika: siinä on liian paljon rautaa suhteessa kromiin. Tämä aiheuttaa vaikeuksia tavanomaiselle metallurgialle. Asiaa on kuitenkin tutkittu ja malmille sopiva metallurginen menetelmä lienee kehitetty, sillä malmin nykyinen omistaja, Outokumpu Oy on ilmoittanut avaavansa lähitulevaisuudessa Elijärvelle avolouhoksen. Tuotanto tulee olemaan kuitenkin malmivaroihin nähden vaatimatonta, n. 100.000 t vuodessa.

Hituran nikkelimalmi Nivalassa lähellä loppuunlouhittua Makolan nikkelikaivosta. Esiintymä oli vanhastaan tunnettu Makolan löydön ajoilta, mutta geologisen tutkimuslaitoksen uudemmissa töissä saatiin epäily siitä, että lisämalmia voitaisiin löytää Hituran serpentiinikiviesiintymän pohjoisosasta. V. 1960 jälkeen suoritettut tutkimukset ovat osoittaneet alueella olevan n. 5 milj. t heikkolaatuista malmia, jossa on nikkeliä 0,7 % ja kuparia 0,26 %. Tällainen malmi kuuluu kannattavuudeltaan ns. rajamalmeihin. Jos olosuhteet, kuten louhittavuus, rikastettavuus ja markkinahinta ovat edullisia ja malmia voidaan louhia riittävän suurpiirteisten, halpojen menetelmien avulla, se voi kannattaa. Näiden asioiden tutkimiseksi Outokumpu Oy rakentaa parhaillaan Hituraan koekäivosta.

Edelläolevien selvitysten mukaisesti voidaan — tietyn varauksin — olettaa Pohjois-Suomeen syntyvän lähiaikoina kolme uutta kaivosta.

Tähän tunnettujen malmien kategoriaan voidaan lukea vielä varsin suuri joukko muita malmiesiintymiä Pohjois-Suomessa, jotka ovat kokonsa, laadunsa tai sijaintinsa vuoksi jääneet reserviin, mutta joiden louhinta voi erilaisista syistä, olosuhteiden muuttuessa tulla joskus kysymykseen.

Luettelon saaminen täydelliseksi on vaikeaa, koska rajaa reserviesiintymien ja potentiaalisten malmien välillä on joskus vaikea vetää. Malmien lähempään tarkasteluun ei tässä tila riitä, vaan on tyydyttävä luetteloimaan ne.

Rautamalmeja:

Porkosen-Pahtavaaran ym malmit Kittilän itäosassa. Hienorakenteisia, vaikeasti porattavia, köyhänpuoleisia malmeja. Malmivarat lienevät merkittävät.

Rautuvaaran ympäristön köyhät hematitti- tai magnetiittimalmit: Taporova, Suuoja, Juvakaisenmaa, Sivakkalehto, Rautuhelukka. Vähäjoen rautamalmi Tervolassa.

Mäkärärovan hematitti-kultamalmi Sodankylässä, malmivarat pienet.

"Sääsken" rautamalmi ym Misin rautamalmi-alueella.

Sulfidimalmeja:

Sirkan kiisu-kultamalmi Kittilässä. Koelouhintaa tehty. Kallijärven molybdenimalmi Ylitorniolla.

Raution molybdenimalmi Raution pitäjässä.

Muita:

Inarin ja Sodankylän pohjoisosan kultahiekkaesiintymät. Lisäksi tunnetaan esim. pieniä kuparimalmijuonia Sallassa, rautamalmeja Sotkamossa ja Puolangalla, rikkikiisumalmi Sotkamossa Tipasjärvellä ym.

Potentiaaliset malmivarat

Potentiaalsiin mahdollisuuksiin löytää uusia malmiesiintymiä vaikuttavat monet seikat. Tärkein näistä on luonto eli tarjoaako Pohjois-Suomen kallioperä geologiansa puolesta mahdollisuuksia malmiesiintymien olemassaololle ja jos tarjoaa, niin millaisia. Tunnetut malmit ovat vain eräs osavastaus tähän kysymykseen. Toiseksi on kysyttävä, pystytäänkö nämä mahdolliset uudet malmit löytämään lähivuosisikymmenien aikana eli mitä vaikeuksia malminetsintä kohtaa geologian, luonnonolosuhteiden ja käytännön työn kannalta. Kolmanneksi voidaan kysyä, onko olemassa riittävästi tutkijoita, välineitä ja varoja Pohjois-Suomen malmien tutkimiseksi.

Kallioperä tarjoaa yleensä hyvät edellytykset malmien löytämiselle Pohjois-Suomessa sekä kivilajien laadun että rakenteen puolesta, vaikkakaan ei kaikin paikoin samanlaisia. Tässä on syytä muistuttaa, että sellainen "leveysasteteoria", jonka avulla yritetään osoittaa Lapissa olevan malmeja, koska yhtä korkealla on niitä Ruotsissa ja Neuvostoliitossa, ei sinänsä päde. Kysymys on määrätynlaisista kivilajiseurueista, jotka voivat kulkea milloin mihinkin suuntaan. Osaksi ne kulkevat siten, että Suomen puolella on samoja muodostumia, joista naapurimaissa on malmeja löydetty.

Eri metallien malmit "viihtyvät" erilaisissa geologisissa ympäristöissä. Niinpä nikkelimalmit liittyvät aina ns. peridotititeihin ja bagroihiin, titaani- rautamalmit gabroihiin, molybdenimalmit graniittisiin kiviin jne. Kun eri kivilajit esiintyvät vyöhykkeittäin tai alueittain, muodostuu malmeistakin määrätynlaisia provinsseja. Niinpä esim. Keski-Pohjanmaalla tunnetaan nikkelimalmi-aiheita, Taivalkosken suunnalla samoin, määrätyn-tyyppiset rautamalmit liittyvät ns. spiliittisiin kiviin Keski-Lapissa (Misin ja Porkosen alue). On sitten toisia alueita, joilla ei tavata malmeja. Tuntemalla kallioperän kivilajit ja niiden rakenne voidaan Pohjois-Suomessa erotella useita malmikriittisiä vyöhykkeitä. Konkreettisempia osoituksia siitä, että näillä alueilla voi olla malmiesiintymiä, tarjoavat sadoittain, jopa tuhansittain löydettyt malmi-irtokivet. Niiden emäkallio on vain löydettävä. Luokittelemalla löydettyjä malmilohka-

HÄNELLÄ ON TARKKA SILMÄ

Niin tarkkaa silmää ette Te tarvitse — vain valppautta ja huomiokykyä. Malminetsintä on hyödyllinen ja hauska harrastus. Kompassihäiriö tai kiven erikoislaatuinen pinta saattaa paljastaa rikkaan malmiesiintymän. Tutkimme ilmaiseksi kaikki näytteet ja annamme tuloksen kirjallisena. Arvokkaiden näytteiden lähettäjät palautetaan. Lähettäkää näytteet jollakin seuraavista osoitteista:

OTANMÄKI OY

Ruokasenkatu 6, Rovaniemi

tai lähimpään toimipaikkaamme:

(Otanmäki, Helsinki, Raajärvi, Äkäsjoen suu)

Laajajakoihin syväkairauksiin sekä kaivostoimintaan johtavista näytteistä maksamme erikoispalkinnon.

OTANMÄKI OY

reita tullaan siihen tulokseen, että todennäköisimmin voidaan löytää uusia rautamalmeja, mangaanimalmeja sekä kupari- ja nikkelimalmeja. Hyvin suurten magneettisten rautamalmien löytömahdollisuudet alkavat kuitenkin olla pienet runsaasti suoritettujen magneettisten mittauksen vuoksi, mutta epämagneettisia rautamalmi-aiheita on sitä runsaammin. Harvemmin on lohkareiden joukossa ollut sinkki-lyijymalmeja, molybdenimalmeja yms. Uusien malmityyppien olemassaolosta ei ole kielteisiä todisteita, vaan niitä voidaan tavata, kuten yllättävä kromimalmin löytö osoittaa.

Malminetsinnällä on kuitenkin monia vaikeuksia. Vuoristossa malmeja voi löytää pelkän geologisen kartoituksen avulla. Meillä on, ja tämä koskee ennen muuta Pohjois-Suomea, maasto hyvin peitteistä, kallioperä pistää harvassa paikoin näkyviin. Myöskään malmilohkareet eivät löydy helposti koskemattomissa korvissa ja suoalueilla, joten kaikista malmeista ei saada esille vihjettä-kään. Lisävaikeuksia tarjoavat vaikea ilmasto, harva asutus ja tiestö ym, mutta nämä ovat pelkästään toisarvoisia, teknillisesti voitettavia kysymyksiä. Malminetsinnän pahin vaikeus lienee loppujen lopuksi siinä, että moninaiset kehitetyt geo-

fysikaaliset ja geokemialliset apuneuvot eivät mitkään — erikoistapauksia lukuunottamatta — näytä suoraan malmiesiintymää. Magneettisia malmeja voidaan tosin saada esille magnetometrillä, mutta kun on olemassa erittäin runsaasti muita magneettisia kivilajeja, tällä menetelmällä voidaan vain karsia eräitä alueita pois epäiltävien listalta. Samoin on olemassa runsaasti sähköä johtavia tai poikkeuksellisen raskaita kivilajeja, jotka eivät ole malmeja, mutta tulevat geofysikaalisesti esille jopa paremmin kuin malmit.

Pohjois-Suomen geologinen peruskartoitus, osaksi myöskin topografinen kartoitus, eivät ole tyydyttävällä tasolla. Näitä olisi entisestään tehostettava malminetsinnän tarpeita silmälläpitäen.

Pohjois-Suomessa on vallinnut viime vuosina aikamoinen vilkkaus malminetsintäasioissa. Täällä toimii useita malminetsintäorganisaatioita. Geologien apuna on sitten innostunut joukko kansalaisia, jotka lähettävät löytämiään kiviä tutkittaviksi. Tällä hetkellä on Pohjois-Suomessa vakituisesti asuvia geologeja seuraavasti:

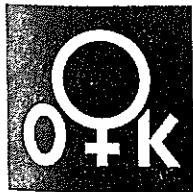
kaivosgeologeja 6
malminetsintägeologeja 8

Etelä-Suomesta käsin osallistuu malminetsintään kentällä lisäksi useita geologeja. Malminetsintäyhtiöiden geologit johtavat melkoista määrää malminetsijöitä, geol. kartoittajia, geofysikaalisia mittamiehiä, kairaajia ym. Monet yhtiöt tekevät malminetsintää lisäksi aerofysikaalisesti, ts. lentokoneen avulla. Käytettävissä on yleensäkin tieteen parhaat keinot malmien löytämiseksi, olipa kyse kenttämenetelmistä tai laboratoriolaitteista. Kun kuitenkin tarkastellaan karttojen äärellä, mikä valtava alue on tutkittavana ja muistetaan, miten paljon malmiaiheita odottaa vuoroaan joutua perusteellisen selvityksen kohteeksi, voi vain todeta, että vielä ei ole tehty riittävästi Pohjois-Suomen mahdollisten malmivarojen löytämiseksi. Lisäksi voidaan todeta, että monien Pohjois-Suomen alueiden malmientutkimusinnostusta pahasti rajoittavat suuret etäisyydet, huonot liikenneyhteydet ja niistä johtuvat rahtikustannukset, joiden vallitessa vain parhaat malmit otetaan käyttöön. Kun olot kehittyvät, voidaan syystä uskoa Pohjois-Suomen merkityksen malmien tuottajana kasvavan, vaikkakaan näköpiirissä ei ole yhtä hyvää tilannetta kuin Pohjois-Ruotsissa. Potentiaalisia malminreservejä on siis olemassa.

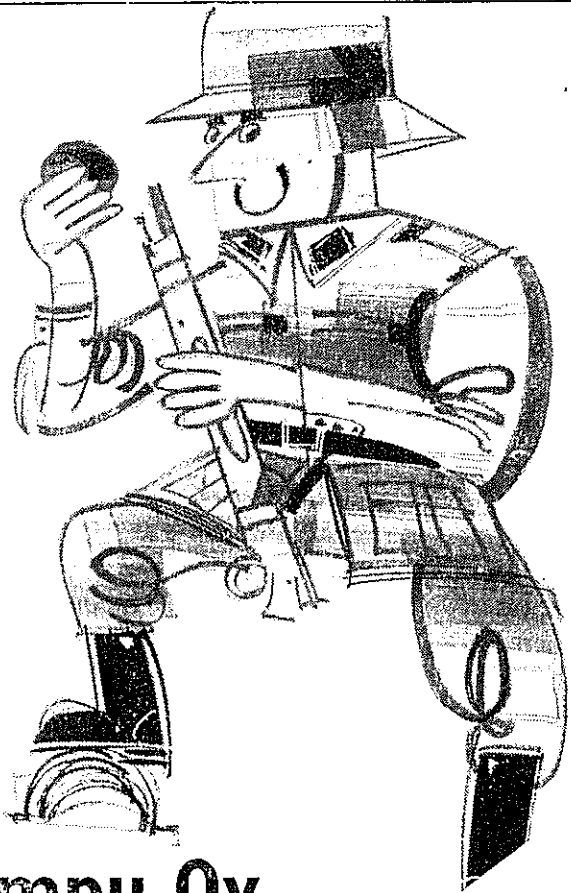
Malmikivi- markkoja maastosta

Pitäkää maastossa silmänne auki. Koska vain voitte yhyttää malmikiven, joka tietää Teille muhkeita taskurahoja. Outokumpu palkitsee hyvät lohkareet.

Näytteitä vastaanottavat kaikki Outokummun laitokset.

Outokumpu Oy

Pohjois-Savon Prikaatin siirtyminen Kuopiosta Kajaanin Hoikan- kankaalle

Kapteeni Lauri Kymäläinen

Kuopioon sijoitettuna ollut Pohjois-Savon Prikaati on eräs joukko-osasto, joka uudelleenjärjestelyjen yhteydessä on joutunut jättämään monikymmenvuotisen varuskunta-kaupunkinsa. Uudeksi sijoituspaikaksi on tullut Kajaanin Hoikankangas. Kun nykyisen kasarmialueen rakennustöiden aloittamisesta on jo kulunut yli kuusi vuotta ja prikaatin siirtyminen on toteutettu, tapahtumaa voidaan tarkastella lyhyen aikaperspektiivin päästä.

Siirron taustaa

Käytyjen sotien jälkeen v 1945 Pohjois-Savon Prikaatin edeltäjäjoukko, Jalkaväkirykmentti 2, sijoittui Kuopion muistorikkaiden Hatsalan kasarmien suojiin. Pian rykmentissä todettiin tilojen käyvän ahtaiksi. Tätä oli omiaan korostamaan prikaatiorganisaatioon siirtyminen, jolloin mm. 2. Prikaatiksi muuttuneen joukon kenttätykistö-patteriston sijoittamiskysymys joukko-osastonsa yhteyteen jäi ratkaisematta.

Vuonna 1952 kiinnitti joukko-osaston silloinen komentaja huomiota niihin puutteellisiin oloihin, joissa Kuopiossa toimittiin. Samalla oli laadittu 30 miljoonan vanhan markan kustannusarvio niistä välttämättömistä korjaustöistä, joilla majoitus- ym tiloja olisi parannettava. Esityksessä viitattiin myös siihen houkuttelevalta tuntuneeseen mahdollisuuteen, että etsittäisiin uusi alue, jonne joukko-osasto kokonaisuudessaan sijoittuisi.

Uuden alueen löytämiseksi suoritettiin tiedusteluja vuosien 1953—58 aikana. Jo alkuvaiheessa jouduttiin luonnollisesti määrittämään ne yleiset ehdot, jotka alueen olisi täytettävä. Näistä mainittakoon

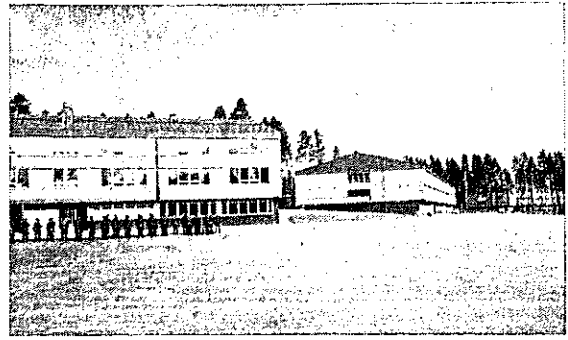
- maantien ja rautatien läheisyys,
- alueen maaperän soveltuvuus rakentamiseen,
- maan omistussuhteiden selvyyys lunastusta ajatellen,
- kauppojen ja ainakin kansakoulun käsittävän asutuskeskuksen läheisyys ja
- vesistön läheisyys.

Aluksi tiedusteluja suorittivat sotilashenkilöt. Vuonna 1958 uuden alueen etsintä sai lisää vauhtia Kuopion kaupungin alkaessa todella laajentua kasarmialueen ympärillä. Kirjallisen kyselyn tuloksena 28 kuntaa Savosta ja Kainuusta tarjosi joukko-osastolle sijoituspaikkaa. Eteläisimmät olivat Karttula, Kuopion mlk ja Tuusniemi. Iisalmen länsipuolen kunnista olivat mahdollisia mm Kiuruvesi ja Vieremä. Kuopion tasan itäpuolelta olivat luettelossa mm Kontiolahti ja Rautavaara. Oulujärven ympäristöstä tiedusteltiin Kajaanin kaupungin, Kajaanin mlk:n, Vuolijoen, Paltamon ja Sotkamon alueita.

Helmikuussa 1959 Kajaanin kaupunki tuli vahvimmaksi ehdokkaaksi. Puolustusministeriön ja Kajaanin kaupungin väliset neuvottelut päättyivät kesäkuun 5. päivänä 1959 allekirjoitettuun sopimukseen, jolloin Pohjois-Savon Prikaatin sijoituspaikaksi tuli Kajaanin kaupunki ja kasarmialueeksi kaupungin eteläpuolella oleva Hoikan-

Nykyistä ja "tulevaa" Pohjois-Savon Prikaatia mars-
silla paraatiin.

Kesäinen yleiskouva Hoikankankaalta.

kangas. Sopimus sisälsi noin 500 ha:n maa-alueen kaupan 25 miljoonan vanhan markan hinnasta lisättyä puuston arvolla. Lisäksi kuului sopimukseen tietyin rajoituksin käyttöoikeus noin 3000 ha:n harjoitusalueeseen, joka liittyi ostettuun maa-alaan.

Vaikka Kajaanin kaupunki tulikin julkisesti mukaan melko myöhään, suoritettiin lopulliseksi sijoituspaikaksi tulleella alueella jo v 1953 tiedustelu, jolloin todettiin alueen sopivuus tarkoitukseen.

Puuttumatta tässä tarkemmin niihin seikkoihin, jotka lopullisesti ratkaisivat sijoittumisen Kajaanin kaupungin hyväksi todettakoon tiedusteluvaiheen kestäneen noin kuusi vuotta.

Siirron suoritus

Puolustusministeriön johtamat Hoikankankaan kasarmialueen rakennustyöt alkoivat virallisesti marraskuun alussa v 1959. Komeaa mäntymetsää kasvavalla Hoikankankaalla oli jo tätä ennen suoritettu valmistavia töitä. Teitä oli valmistunut noin 5 km, työmaaohdon tarvitsemia parakitiloja oli rakennettu, samoin työväen majoitus- ja ruokailutilat ym.

Vaikka ensimmäinen talvikausi menikin suu-
relta osalta materiaalihankinnoissa ja valmistavissa töissä, rakennuksetkin alkoivat kohota.

Prikaatissa oli alun perin suunniteltu siirto toimeenpantavaksi kokonaisuutena rakennustöiden päästyä riittävän pitkälle. Tähän arveltiin menevän aikaa noin 5 vuotta. Rakennustöiden päästyä Hoikankankaalla alkuun Kuopion kasarmeja ei enää korjailtu ja tilanne muuttui lähes kestävämmäksi. Suunnitelmia oli pakko muuttaa siten, että siirtyminen suoritettaisiin rakennustöiden edistymisen mukaan.

Tähän mennessä suoritettu siirto käsittää neljä vaihetta vuosien 1962—65 aikana. Ensimmäisenä siirtyi Kuopiosta Kajaaniin I Pataljoona "Kajaanin Pataljoona", helmikuun 13.—15. päivinä 1962 everstiluutnantti Sakari Rusaaman johtamana ja organisaatioltaan hieman muutettuna. Elokuussa v 1962, jolloin II kasarmirakennus oli luovutettu, siirtyivät prikaatin esikunta ja erilliset yksiköt.

Talvi 1962—63 oli Pohjois-Savon Prikaatille todellista hajaannuksen aikaa — osa prikaattia oli Kajaanissa, II Pataljoona Kuopiossa sekä Aliupseerikoulu ja patteristo Ylämyllyllä, Joensuun liepeillä. Tilanne helpottui kesäkuun 13. päivänä 1963, jolloin II Pataljoona, "Kuopion Pataljoonaksi" nimitetty, everstiluutnantti Ensio Pulkka sen johtamana siirtyi uuteen varuskuntaan ja otti kaksi päivää myöhemmin alokkaansa vastaan uusissa suojissa.

Prikaatin Aliupseerikoulu, joka elokuun 5. päivästä 1959 alkaen oli toiminut Ylämyllyllä, muutti Hoikankankaalle prikaatin siirtymisen neljäntenä vaiheena 5.8.1965. Erilläänolo kesti siis tasan kuusi vuotta.

Tässä yhteydessä ei ole tarpeen puuttua tarkemmin itse siirtojen suorittamiseen, vaikka niistäkin on saatu runsaasti kokemuksia. Sitä vastoin tuodaan esille eräitä taustatekijöitä. Siirtyessään Kajaaniin Pohjois-Savon Prikaati tuli paikkakunnalle, jossa ei aikaisemmin ole pysyvästi ollut puolustuslaitoksen joukko-osasto. Vaikka kaupungissa syntyikin jo vuosia ennen siirtoa myönteinen sanonta "sitten kun prikaati tulee", osa väestöstä oli arvelevalla kannalla. Tällaisessa tilanteessa on usein ratkaisevaa se kuva, jonka tulijat ensivaikutelmana itsestään antavat.

Jo hyvissä ajoin ennen siirtymistä suoritettiin prikaatista tutustumiskäyntejä uudelle paikalle. Informointi ja asioiden selvittäminen ulotettiin myös varusmiehiin. Kantahenkilökunnan ja erityisesti siirron johtamisesta vastaavan päällystön osuus on luonnollisesti näkyvintä. Virheitä suhtautumisessa uuteen paikkakuntaan on vaikea jälkeinpäin korjata. On todettu, että mitä huolellisemmin valmistelut tässä suhteessa hoidetaan, sitä helpompi on päästä alkuun.

Pohjois-Savon Prikaatissa on myös huomattu, kuinka tärkeää on uuden paikkakunnan hyväksyminen. Vaikka aikaisempi sijoituspaikka kin tuntua monessa suhteessa parhaimmaksi arvosteleminen yleensä muuta tilaa. Vain aktiivinen osallistuminen elämänmenoon ja tilaisuuden nähdä asioita.

loin kuva usein muuttuu. Yhteenkuuluvuuden tunteen luomisessa ei virka-asema ole ratkaiseva, jokainen on osaltaan joukkonsa edustaja.

Siirron vaikutuksia

Alusta alkaen on Pohjois-Savon Prikaatissa tunnettu ja tunnustettu kuuluttavan osana Kainuun väestöön, vaikkakaan henkilösiteitä Pohjois-Savoon ja erityisesti Kuopioon ei ole katkaistu.

Ensimmäiset tutustumiset paikkakuntalaisiin suoritettiin jo harjannostajastilaisuuksissa, joissa prikaatin edustus oli mukana. Sitten yhteistoiminta on ulottunut myös kunnallisen elämän eri aloille. Vuoden 1963 alusta prikaatin edustaja on ollut jäsenenä kaupungin urheilulautakunnassa. Eri lautakuntien jäsenistön vaihtuessa myös prikaatin edustus on lisääntynyt. Nykyisin edustaja on urheilulautakunnan lisäksi kaupungin kansakoulujen johtokunnassa, sosiaalilautakunnassa, väestönsuojelulautakunnassa ja kuntainliiton B-mielisairaalan liittovaltuustossa. Myös seurakunnallisessa työssä ollaan mukana. Vuoden 1965 alusta valittiin Kajaanin kaupunginvaltuustoon kaksi jäsentä Pohjois-Savon Prikaatista. Palveluksesta eroamisen vuoksi on sotilashenkilöiden osuus nyttemmin yhden miehen varassa.

Yksityiseltä kansalaiselta ovat usein näkymättömissä ne vaikutukset, joita väestön suuri yhtäaikainen siirtyminen paikkakunnalle aiheuttaa kunnallis- ja talouselämässä. Kajaanin kaupungille on Puolustusministeriön 100—600 työntekijää

Kajaani Oy

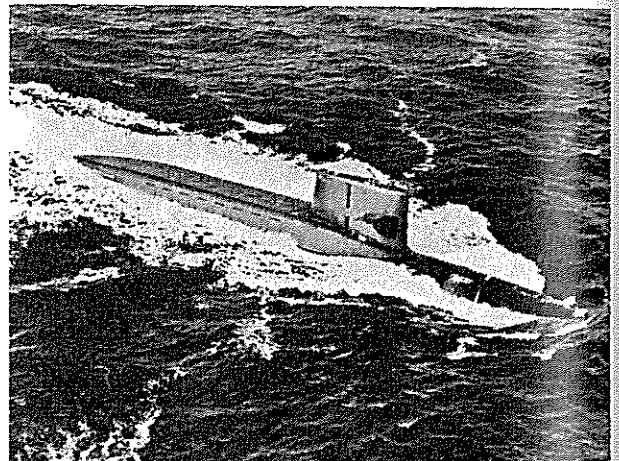
KAJAANI

käsittävä rakennustyömaa tarjonnut koko toimintansa ajan ratkaisevan helpotuksen työllisyystilanteeseen. Työmaan jatkuvuus ja kaupungin läheisyys ovat omiaan helpottamaan työssäpysymistä.

Prikaatin olemassaolo on kehittänyt myös liiketoimintaa ja siten välillisesti hyödyttänyt kotikuntaa. Paitsi Hoikankankaalla olevassa ostoskeskuksessa ostoksia suoritetaan myös kaupungin myymälöissä. Runsaasti yli kahdensadan viran tai toimen haltijan lisäksi suurin osa varusmiehistä käyttää rahansa Kajaanin kaupungissa ja sen lähialueilla. Pelkät päivärahamaksut tekevät kuuksittain noin 24 000 markkaa. Oman lukunsa muodostavat prikaatin päivittäiseen elämään kuuluvat elintarvike- ja käyttötavarahankinnat.

Pohjois-Savon Prikaatin muutto Kajaaniin on monin tavoin vaikuttanut kunnan toiminnan eri aloihin. Kaupungin uusi asemakaava nojaa prikaatin alueeseen, rakennustoiminnalle välttämätön viemäröity alue on lisääntynyt, ja liikenteen laajat uudelleenjärjestelyt ovat tulleet yhä tarpeellisemmiksi. Kaupunkikuva on laajentunut, muodostaahan Hoikankangas noin viiden kilometrin päässä kaupungin keskustasta kokonaisen esikaupunkialueen.

Se myönteinen kuva, joka alusta alkaen on kuulunut Kajaanin kaupungin ja Pohjois-Savon Prikaatin väliseen kanssakäymiseen on vuosien mitaan selventynyt. Avomielisyys ja toiminta kaikkien väestöpiirien kanssa ovat antaneet hyvän pohjan yhteistoiminnan jatkuvalla kehittymiselle.

WASCATOR

Ankaran testauksen jälkeen päättivät Yhdysvaltain ja NATO:n laivastot asentaa aluksiinsa WASCATOR-pesukoneet.

Kuvassa Yhdysvaltain laivaston sukellusvene "George Washington", joka on varustettu WASCATOR-JUNIOR-pesukoneella.

BENSOW OY-AB

KONEOSASTO

Helsinki 13, Et. Espl.k. 22

Puh. 50155

Kainuun Rajavartioston vaiheita

Kainuun Rajavartiosto vastaa 408 km:n pituisen rajaosuuden vartioinnista maamme itärajalla. Maantieteellisesti vastuualueen itäinen reuna sijoittuu maamme kapeimmalle kohdalle ja käsittää Oulun lääniin kuuluvien Kuhmon, Suomussalmen ja Kuusamon pitäjien rajaosuudet.

Kainuun Rajavartiosto on suorittanut 47 vuotta rajavartiointitehtäviään, jotka tänä aikana ovat saavuttaneet vakiintuneet toimintamuodot, joten voidaan täydellä syyllä sanoa rajamiehen kuuluvan kainuulaiseen maisemakuvaan. Seuraavassa tarkastellaan lyhyesti niitä piirteitä, jotka liittyvät Kainuun Rajavartioston syntyyn ja kehittymiseen siksi joukko-osastoksi, joka se tänä päivänä on.

Perustaminen ja toiminta Talvisotaan saakka

Kainuun Rajavartiosto, samoin kuin muutkin rajavartiostot, syntyi 21.3.1919, jolloin valtioneuvosto hyväksyi sotaministeriön esityksen, jonka mukaan sisäasiainministeriön oli 1.4.1919 alkaen huolehdittava rajojen vartioinnista Laatokan pohjoispuolella. Päätöksessä määrättiin lisäksi, että ko rajaosuus jaetaan neljään osaan, joista yksi tuli olemaan Oulun läänin eteläinen eli Kainuun rajaosa. Tästä hallinnollisesta jaosta oli seurauksena, että rajan vartioinnista tuli ylinnä vastaamaan ao läänin maaherra, jonka avuksi kutakin rajaosaa varten määrättiin rajakomendantti, jolle rajavartiointin yksityiskohtainen järjestely ja sen valvonta kuului. Rajakomendantti tuli komentasioissa olemaan sisäasiainministeriössä rajavartiologia esittelijänä toimivan rajavartiostarkastajan alainen, mutta kaikissa muissa suhteissa asianomaisen maaherran alainen. Kutakin rajaosaa varten oli asetettava rajakomendantin johtoon erityinen asevelvollisuuttaan suorittavasta miehistöstä muodostettu sotilaallinen rajavartiosto.

Ensimmäiseksi Kainuun rajakomendantiksi määrättiin jääkärikapteeni Tauno Ilmoniemi Lapin Ryhmän II Pataljoonasta. Upseereikseen hän sai entisestä joukko-osastostaan jääkäriluutnantti Viljo Veikko Branderin (Paloheimo), jääkärivänrikki Otto Joen ja vänrikki Torsten Hedmanin (Hiiskero) ja Arvi Niskalan.

Rajavartioston esikunta sijoitettiin Kajaaniin, vanhan reservikasarmen alueelle, jossa vielä oli toimintaansa lopetteleva Lapin Ryhmän I P:n esikunta. Rajavartiostoon perustettiin kolme komppaniaa, jotka nimettiin sijoituspaikkojensa mukaan seuraavasti:

- Kajaani/Kainuu,
- Kuhmo/Kainuu ja
- Suomussalmi/Kainuu.

Komppanioita varten saatiin henkilöstöä Lapin Ryhmän II P:sta, josta tuli varusmiespalvelusta suorittavaa aliupseeristoa ja miehistöä. Täydennykseksi värvättiin sitä henkilöstöä, joka vapautui varusmiespalveluksesta Lapin Ryhmän I P:sta.

Alkuvaiheessa kaikki yksiköt koottiin Kajaaniin koulutusta varten. Noin kahden kuukauden kuluessa kaksi komppaniaa siirrettiin rajapalvelutehtäviin Kuhmoon ja Suomussalmelle. Toukokuussa 1919, jolloin olojen voitiin katsoa jo jossain määrin vakiintuneen, rajavartioston vahvuus oli 6 upseeria, 11 aliupseeria, 578 varusmiestä, 13 värvättyä aliupseeria ja 78 värvättyä rajavartiostomiestä.

Jo seuraavana vuonna, 13.1.20, rajavartioston organisaatio muuttui Kuusamon rajakomppanian siirtyessä Lapin Rajavartiostolta Kainuun Rajavartiostolle, jonka yhteydessä komppania toimi 1.1.1929 saakka, jolloin se jälleen siirtyi Lapin Rajavartioston yhteyteen.

Vuoden 1921 loppupuolella siirryttiin rajojen vartioinnissa käyttämään vain värvättyä miehistöä. Rajakomppanioiden määrävahvuudeksi määrättiin 150 miestä, joskin vain puolet vahvuudesta saatiin täyttää. Talvella 1922 itärajalla tapahtuneet levottomuudet aiheuttivat sen, että komppanioiden vahvuudet nostettiin määrävahvuuksien mukaisiksi.

Vuoden 1923 alussa rajavartioston esikunnan sijoituspaikalle Kajaaniin perustettiin 100 miehen vahvuinen varusmieskomppania.

Rajavartiopalvelus, joka oli rajavartioston päätoimintamuoto, alkoi muun kehityksen ohella sopeutua omiin uomiinsa. Ohjesääntöjen ja kokeuksienkin puuttuessa oli toiminta kuitenkin verrattain epäyhtenäistä. Rajakomppanioiden päälliköt saivat järjestää rajapalveluksen komppaniansa toimintapiirissä varsin itsenäisesti. Myöhemmin annettiin päiväkäskyissä ohjeita toiminnasta.

Varsinaiset vaikeudet esiintyivät huollon eri aloilla, mikä onkin ymmärrettävää, sillä varsinkin rajakomppaniat joutuivat aloittamaan kaiken alusta. Majoituspaikat haettiin siviilitaloista. Tällöin luotiin perusta niille hyville suhteille, joista vielä tämänkin päivän rajamies saa nauttia. Kuljetukset esikunnan ja rajakomppanioiden välillä olivat vaikeita. Talvisin käytettiin vain hevosta, mutta kesällä voitiin mm Kuhmon suuntaan tapahtuvissa kuljetuksissa käyttää hyväksi Kajaanin—Ontojoen laivaliikennettä. Olojen vakiintuessa kehittyi myöskin huolto. Mm rakennustoiminta saatiin käyntiin. Niinpä talvisotaan mennessä voitiin rakentaa jo muutamia vartiorakennuksiakin, joista "lujatekoisimmat" säilyivät sodan myrskyissä ja seisovat vielä tänäkin päivänä, palveluksen alkuperäistä tarkoitustaan.

Huhtikuun 17. päivänä 1931 annetulla vartiolaitos vakinaistettiin seuraavasti alusta lukien. Vakinaistamiskokouksessa 1932 määrättiin Kainuun vartiostojen komentajan

huomattavasti esikunnan työtaakkaa, varsinkin kun henkilöstöä ei saatu riittävästi sotilaspiirin asioiden hoitamiseksi.

Kokonaisuudessaan aika perustamisesta Talvisodan syttymiseen oli rajavartioston ”ylösrakentamisen” aikaa. Toimintamuotoja haettiin, kehitettiin ja henkilökuntaa koulutettiin tavoitteena joukko-osasto, joka kykenisi niin rauhan kuin mahdollisen sodankin aikana suoriutumaan hyvin sille määrättyistä tehtävistä.

Rajavartioston komentajina toimivat Talvisotaan mennessä seuraavat upseerit:

— jääkkapt T Ilmoniemi	1919—21
— „ evl P A Autti	1921—28
— „ maj A L Blick	1924—26 (vs)
— „ evl L Kyander	1926—39

Talvisota

Talvisotaan Kainuun Rajavartiosto osallistui omassa toimintapiirissään seuraavasti: Kuhmon rajakomppania ErP 14:n, Suomussalmen rajakomppania ErP 15:n ja Kuusamon rajakomppania ErP 16:n riveissä. Esikunnan henkilöstö jakaantui ErP 14:ään ja ErP 15:een osan siirtyessä III AKE:an.

Kuhmossa joutui ErP 14 heti sodan alkuhetkistä lähtien kiivaaseen viivytystaisteluun. Vihollinen onnistuttiin pysäyttämään Rastin linjalle, jossa pataljoona alistettiin Prikaati Vuokolle. Lammasperän suunnassa pysäytettiin jo verrattain lähelle kirkonkylää, Tyrävaaraan, edennyt vihollinen ja työnnettiin se takaisin rajan taakse.

7. 12.—26. 1. välisenä aikana kävivät ErP 14:n pääosat ankaria torjuntataisteluja Jyrkänkosken—Rastin alueella Kuhmon kirkonkylän eteläpuolella. Ratkaisun tapahduttua Suomussalmella pataljoona osallistui 29. 1. aloitettuun suureen hyökkäykseen Rastin—Luelahden—Löytövaaran alueella olleen vihollisen 54. Divisioonan lyömiseksi. Taistelut, joiden aikana torjuttiin myös uuden idästä Löytövaaraan edenneen divisioonan hyökkäykset, kestivät rauhantekoon saakka.

Suomussalmen suunnalla toiminut ErP 15 joutui heti sodan alettua taisteluun vihollisen 163. Divisioonan kanssa, jonka päävoimat ylittivät rajan Juntusrannassa. Epätasainen taistelu ylivoimaa vastaan aiheutti mm sen, että jo 7. 12. jouduttiin Suomussalmen kirkonkylästä luopumaan ErP 15:n ryhmittäessä puolustukseen Haukiperän etelärannalle, missä se erittäin sitkeästi taistellen torjui vihollisen hyökkäykset, kunnes Prikaati Siilasvuon 18. 12. saapui. Välittömästi tämän jälkeen aloitettiin hyökkäys 163. Divisioonan tuhoamiseksi, mikä vuoden vaihteeseen mennessä saatiinkin päätökseen. 163. Divisioonan jäljessä edennyt venäläinen 44. D koki saman kohtalon 2.—8. 1. 40 käydyissä taisteluissa. ErP 15 suojasi Raatteen tien suunnan rauhantekoon asti Siilasvuon joukkojen siirryttyä em voittojen jälkeen Kuhmoon.

Kuusamon suunnassa ollut ErP 16 siirtyi Suomussalmelle sodan alkupäivinä ja jätti Kuusamon alueelle Os Seppälän, joka osallistui Kuusamon suunnan suojaamiseen. Toiminta tällä alueella rajoittui molemminpuoliseen partiotoimintaan. ErP 16 torjui Suomussalmella Juntusrannasta pohjoiseen pyrkineen vihollisen Piispajärven—Velliselän linjalla ja osallistui Kiantajärven suunnan taisteluihin Os Susitaipaleen mukana.

Välirauhan aika

1. 6. 40 alkoi Kainuun Rajavartioston rauhan ajan toiminta jälleen. Ryhmitys oli sama kuin ennen sotaakin paitsi, että Kuusamon rajakomppania oli jälleen siirtynyt Kainuun Rajavartiostolle. Varusmieskomppaniaa ei myöskään perustettu enää Kajaaniin vaan miehistökasarmiin majoituttiin alivuokralaisena Maanselän Sotilasläänin Esikunta. Aluejärjestöasiat olivat sodan aikana siirtyneet Kainuun sk. piirille, joka hoiti niitä edelleen.

Rajavartioston henkilövahvuus oli välirauhan aikana lähes kaksi kertaa suurempi kuin ennen sotaa. Tähän vaikutti se, että rajakomppanioita oli vahvennettu varusmiehillä. Sodan jälkeinen jännittynyt elämä loi leimansa myös rajanvartiointiin, sillä täysin rauhanomaiseen toimintaan pääseminen näytti tuottavan vaikeuksia. Molemminpuolinen jännittynyt toiminta aiheutti jopa aseellisia yhteenottoja. Mm Suomussalmen rajakomppanian alueella partiomme joutui tulitaisteluun venäläisen partion kanssa, mutta kahakasta selvitettiin ilman tappioita. Oman leimansa välirauhan toiminnalle antoi vilkas jälleenrakentaminen, jolla pyrittiin nopeasti korjaamaan sodan vauriot. Mm useita sodassa tuhoutuneita vartiorakennuksia ryhdyttiin jälleenrakentamaan.

Välirauhan aikana toimi Kainuun Rajavartioston komentajana evl Vilho Roininen.

Suomen sota 1941—45

Välirauhan rajanvartiointitehtävät jatkuivat sellaisenaan aina jatkosodan alkamiseen saakka, jolloin Suomussalmen ja Kuhmon rajakomppanioista muodostettiin vahvennetut rajakomppaniat ja niiden nimet muuttuivat 15. ja 25. RajaJK:ksi. Kuusamon rajakomppania jaettiin neljäksi erilliseksi osastoksi, jotka nekin yhdistettiin myöhemmin rajajääkärikomppaniaksi, jonka nimeksi tuli 35. RajaJK. 15. RajaJK (Kuhmon komppania) hyökkäsi Kuhmon Korkanan kohdalta Miinoan ja Luvajärven karjalaiskylien kautta Kiimasjärvelle, jossa se yhdistettiin 34. RajaJK:n kanssa Os Seitamoksi, joka myöhemmin muodostettiin RjP 6:ksi. Kiimasjärveltä tie kulki Ontrosenvaaraan ja Rukajärvelle, jonka valtauksen pataljoona osallistui. Pataljoonan jatkotoiminta tapahtui Rukajärven suunnalla, jossa osallistuttiin mm 1942 toimeen-

pantuun Muurmannin radan retkeen. 1942—44 pataljoona taisteli Ontajärven linjalla suojaten 14. D:n eteläisen sivustan. Syyskuussa 1944 pataljoona siirrettiin autokuljetuksin Suomussalmen Kuivajärvelle, josta se marssi Rukajärven ja Uhtuan suuntien välille Kontokkiin. Tämän erämaa-alueen suojaaminen olikin pataljoonan viimeinen tehtävä Rukajärvellä.

25. RajaJK (Suomussalmen rajakomppania) hyökkäsi rajan yli Suomussalmen Kartimossa, eteni Lonkan, Vuonisen, Pistojoen ja Eldankajärven kautta Tsirnijärvelle. Vuoden 1942 alussa komppania siirtyi Jyvälahteen ja sieltä heinäkuun alussa Pinkojoelle, jossa kesällä 1942 muodostettiin RjP 8. Pataljoona taistelikin sitten aina kesäkuuhun 1944 em erämaakaistalla. Juhannuksena 1944 pataljoona siirrettiin Hyrynsalmelle ja sieltä edelleen Hyrsylän mutkaan, jossa se liitettiin vasta perustettuun Rajajääkäriprikaatiin. Rjprikaatin mukana pataljoona osallistui Tolvajärvellä, Kontrossa ja Shemeikassa käytyihin viivytystaisteluihin. Aselevon jälkeen pataljoona oli jälleen 4. 10. 44 kotipitäjässään Suomussalmella valmiina aloittamaan rauhan ajan rajapalveluksen.

Kuten aikaisemmin jo mainittiin 35. RajaJK (Kuusamon rajakomppania) aloitti sodan neljään erillisosastoon jakaantuneena. Osastot, vallattuaan aluksi rajan pinnassa olevia kyliä, toimivat myöhemmin eri joukko-osastoille alistettuina Pääjärven—Kiestingin, Sohjanan ja Kananaisen—Röhön suunnilla. Heinäkuussa muodostettiin Tuhkaputanaassa em osastot yhdistämällä 35. RajaJK. Komppania osallistui tämän jälkeen Kiestingin—Lohilahden ankariin taisteluihin. 35. RajaJK:aa täydentämällä muodostettiin siitä keväällä 1942 RjOs 35, joka juhannukseen saakka toimi JR 14:lle alistettuna. Juhannuksena 1942 RjOs 35 siirtyi Uhtualle, missä muodostettiin aikaisemmin mainittu RjP 8. Lokakuun alussa, pataljoonan saavuttua jälleen Kainuuseen, komppania siirtyi marssien Kontiomäestä Kuusamoon, jossa se, samoin kuin Suomussalmen koppania etelämpänä, aloitti rajavartiointitehtävät.

Sotien jälkeinen aika

Rajavartiolaitoksen uudelleenjärjestelyt aloitettiin välittömästi rauhan tulon jälkeen. Vaikka sotatoimet saksalaisia vastaan jatkuivatkin Lapissa, aloitettiin rajojen vartiointi etelämpänä. Majuri V Karhusen johdolla perustettiin Kainuun Rajavartiosto uudelleen, tällä kertaa Rajajääkäriyrykmenttiin kuuluvana Rajavartiosto 4:nä, kuten nimi silloin kuului. Entistä henkilökuntaa palasi omaan joukko-osastoonsa ja uutta palkattiin. Osa päällystöstä siirtyi puolustuslaitoksesta.

Yksikköjen sijoituspaikoiksi tulivat kuten ennenkin rajapitäjät Kuhmo, Suomussalmi ja Kuusamo.

1. 7. 45 rajavartioston nimi muutettiin Rajavartiosto 3:ksi Kuusamon kompanian siirtyessä Rvsto 4:ään.

Rajojen vartiointitehtävien vähitellen vakiintuessa alkoi ilmetä tehtäviin koulutetun henkilöstön puutetta, mitä poistamaan perustettiin Kajaa-niin Rajajääkärikoulu 2, jossa koulutettiin Lapin ja Kainuun rajavartiostojen tarvetta varten uutta rajamiespolvea.

Uudelleenjärjestelyt kuitenkin jatkuivat. Vuoden 1946 alussa rvstosta tuli Rajajääkäripataljoona 3, kunnes 1. 7. 47 rvsto sai jälleen nimen Kainuun Rajavartiosto. Samassa yhteydessä Kuusamon rajakomppania liitettiin jälleen Kainuun rajavartiostoon.

Kotiin palannut ja rauhan ajan töihin ryhtynyt rajavartiosto sai rajaseudulle palanneen siviiliväestön kanssa kokea ne monet vaikeudet, joita sota-ajat olivat jättäneet jälkeensä. Jälleenrakentaminen oli se työ, joka ensiksi odotti suorittajaansa.

Rajapalveluksessa alettiin nopeasti kehittää uusia toimintamuotoja, käyttäen hyväksi niitä kokemuksia, joita sotaa edeltävältä ajalta oli saatavissa. Tähän työhön liittyi eräänä tärkeänä osana sodan aikana vaurioituneen ja hoitamatta jääneen valtakunnan itärajan kunnostaminen, joka suoritettiin pääasiassa vuoden 1946 aikana.

Suomen sodan 1941—45 jälkeen ovat komentajina toimineet:

— maj V Karhunen	1944—45
— evl V Tuulensuu	1945
— maj E O Larinen	1945—46
— maj A Seitamo	1946—47
— evl V Karhunen	1947—56
— evl M Tiitola	1956—61
— evl K Tolonen	1962—

V 1947 säädetty rajavyöhykelaki ja seuraavana vuonna allekirjoitettu Suomen ja SNTL:n välinen rajajärjestyssopimus antoivat yhtenäisen perustan toiminnasta rajalla ja sen välittömässä läheisyydessä.

Kehitys on jatkunut suotuisana aina näihin päiviin saakka. Rakennustoiminta, joka sotien jälkeen on ollut erittäin vilkasta, on aikaansaanut sen, että rajavartiosto toimii nykyään hyvissä tiloissa, lukuunottamatta varusmieskomppaniaa, jonka kasarmi paloi joulukuussa 1964.

Vähitellen, toiminnan päästyä normaaleihin uomiin, ovat myös erilaiset harrastukset saaneet sijaa rajavartioston henkilökunnan toiminnassa. Ehkä tärkeimpänä on mainittava urheilutoiminta, varsinkin hiihto, jossa Kainuun rajavartiosto on pystynyt hyvin noudattamaan kunniakkaita perinteitään.

Monen vaiheen kautta on Kainuun Rajavartiostonkin tie joukko-osastona kulkenut siihen mitä se tänään on.

JL

Upseerin työ ja harrastukset pohjoisimmassa varuskunnassamme

Kapteeni Pentti H Tikkanen

Kesän keskiyön aurinko ja yöttömät yöt, pataljoona sääskiä jokaista miestä kohti, korvan takaa lihapalan näykkäävät mäkäräiset, taivasta vasten erottuvat tunturin töyssyt, ohikulkevat turistit, Lapin joen lirut tammukoineen ja harreineen, syksyn värikylläinen ruska, metsälintujen siipien lotina, kaamosajan hiipivä hämäryys, talven paukkuvat pakkaset, pakkasista huolimatta sulana pysyvä keinoavantomme, uimahalli, moniväriset ja räiskähtelevät revontulet, korviin saakka ulottuva lumi, kevään auringonsäteissä hohtavat hanget ja Luostotunturin hiihtokeskuksen tunturihiihdolle tarjoamat reippailun mahdollisuudet, siinä puitteet, joissa me pohjoisimman, Sodankylän varuskunnan upseerit elämme, hengitämme, teemme työmme ja nautimme harrastuksistamme.

Pohjanmaan Jääkäripataljoona on ollut kokonaisuudessaan Sodankylässä elokuun alusta lähtien jo toista vuotta. Vaasasta lähdeettäessä jokaiselta henkilökuntaan kuuluvalta kysyttiin vapaaehtoisuutta pohjoiseen, tänne napapiirin paremmalle puolelle siirtymiseen. Kaikki täällä olevat ilmoittivat silloin lähtevänsä vapaaehtoisesti. Kuitenkin useimpien mielessä oli jonkinlainen epäilyys uutta erikoista sijoituspaikkaa kohtaan. Taisivat muutamat ajatella, kuten varmaan moni vieläkin etelässä ajattelee, että olemme kokonaan ”Jumalan selän takana”, missä karhut karjahtelevat ja sudet ulvovat nurkkapielissä. Lappalaisten ja Lapin noitien sekä kaamosajan päälle kaatuvien tuntureiden on havaittu olevan jossakin muualla, ei ainakaan Sodankylässä. Paikkakuntana pataljoonan sijaintipaikka on monelle mieluisin yllätys. — Eihän tämä niin pieni paikka olekaan, onhan täällä kaupat ja kaikki — oli monen epäilijän toteamus. Sodankyläläiset ottivat heti alusta pitäen Pohjanmaan Jääkäripataljoonan omakseen. Nopeasti syntyi siviiliväestön kanssa suhteita monella rintamalla ja jatkuvasti ja edelleen ne ovat kehittyneet suotuisaan suuntaan ja varmaan tulevat edelleenkin kehittymään sekä jatkuvasti laajenemaan yhä uusille aloille.

Upseerin työ täällä on suurin piirtein samantyyppistä kuin missä muussakin varuskunnassa tahansa. Paikalliset olosuhteet aiheuttavat kuitenkin jonkin verran järjestelyjä palveluksen läpiviemiseksi. Vuoden kokemuksen perusteella voidaan jo nyt sanoa, että vaikeudet ovat olleet vähäisemmät kuin

luultiin. Suurin järjestelyjä aiheuttanut seikka on ollut kaamosajan lyhyt päivä. Onhan päivän pituus parin keskitalven kuukauden aikana oikeastaan vain kaksi hämärää vastakkain. Niinpä tämä valoisa aika on käytettävä hyvin tarkkaan ulkona pidettäviin harjoituksiin ja palvelus suoritettava siten, että aamu- ja iltahämärissä pidetään oppitunnit ja muu sisäpalvelus. Kesällä ei taas yöttömän yön aikana pimeäkoulutusta voi ajatellakaan. Mutta loppujen lopuksi ovat nämä tekijät vähäisiä haittoja, ovathan ne luonteenomaisia pataljoonan sijaintipaikan elämän rytmille.

Harjoitusmaastoista ei täällä ole puutetta. Niinpä harjoitukset voivat alkaa aivan kasarmien edestä ja siihen päätyä. Lähiympäristö on tyypillistä suomalaisesta metsämaastosta, samanlaista kuin missä muualla tahansa. Erittäin hyvä asia on pataljoonan alueen suhteellinen laajuus ja sen suoma kasvautumismahdollisuus. Niinpä kesäaikana syntyy poteroita oikein urakalla. Jääkäriyksiköiden koulutusta ajatellen löytyy tyypillisiä teitä, joissa kärjen toimintaa ja viivytystä voi harjoitella mielin määrin.

Lapille ominaiset tunturit ovat melko etäällä Sodankylästä. Lapin ainoan jääkärijoukon koulutuksessa nämäkin maastot on otettu huomioon. Upseerit ovat jo tutustuneet tunturimaaston etuihin ja vaikeuksiin eri taistelulajien yhteydessä ja tulevaisuudessa tullaan edelleenkin osa koulutuksesta suuntaamaan juuri Lapille ominaisiin maastoihin. Maaston asettamat vaatimukset ovat kaikille, niin upseereille, alipuseereille kuin miehillekin tunturiolosuhteissa vaativat, mutta eivät voitattomat. Sääolosuhteet vaativat karaistuneisuutta. Talvella saattaa pakkanen kiristyä alle neljänkymmenen asteen, kun taas kesällä saattaa olla helleaikana saman verran lämmintä. Ilman välitiloja ja turkkilivejä ei liioin ole talvella asiaa metsään, kun taas kesällä tuntuu ohut paitakin olevan liikaa. Mutta nahkaansa sääskiltä säästääkseen on viisainta pitää vaatteet tiiviisti yllä, ja sääskivoide on jokapäiväinen ”kauneusvoide” kesällä.

Koulutettavat ovat suurimmaksi osaksi täältä Pohjois-Suomesta. Jos vertaa näitä etelän asevelvollisiin, niin luonteeltaan meidän varusmiehemme ovat paljon rauhallisempia kuin etelässä. Lapin ja Pohjois-Suomen pojat ovat jäyhän hiljaisia, jopa joskus ujojakin. Esimerkiksi oppitunnilla he ovat hyvin hitaita vastaamaan, mutta hitaudestaan huolimatta sitkeän kestäviä ja jämerän luotettavia. Jos upseeri saa heistä otteen ja saavuttaa heidän luottamuksensa, voi olla varma, että suhde kestää, niin tuulessa kuin tuiskussakin. Minusta itsestäni ainakin tuntuu, että pohjan poikien kouluttaminen on ollut mieluisin. Ja kun joutuu lähtemään metsään tällaisen joukon kanssa, siellä vasta havaitsee näiden miesten käyttökelpoisuuden ankeissakin oloissa.

Varsinaisen kouluttamisen lisäksi etsinnät anta-

Pohjoisia harrastuksia, kirjoittaja karhua nylkemässä...

vat täällä oman värinsä palvelukseen. Monta kertaa on jo osa pataljoonasta saanut lähteä jotakin Lapin lumoissa seikkailemaan lähtenyt ja erämaahan eksynyt ihmistä hakemaan. Niinpä upseeri, joka joutuu etsijäryhmän johtajaksi, saakin kovan pätkinän purtavakseen. Jo eksyneen olinpaikkaakin arvellessa on osattava eläytyä tilanteeseen. On punnittava millainen etsittävä henkilö on, lapsi vai aikuinen, paikkakuntalainen vai turisti. Edelleen on sään muutoksien huomioon ottaminen hyvin ratkaisevaa. Aina on muistettava, että ihmishenki on kysymyksessä ja vitkastelusta saattaa koitua lähimmäisen tuho.

Yhteenvetona upseerin työstä täällä "arktisessa pataljoonassa" sanoisin, että suurimmalta osaltaan se on samanlaista kuin muuallakin. Paikalliset olosuhteet, jotka ovat ominaisia vain täällä Lapissa, asettavat omat vaatimuksensa niin upseerille kuin kaikille muillekin. Näistä tärkeimpinä pitäisin sopeutumiskykyä ja taitoa soveltaa olosuhteita omaksi eduksemme, hyvää kuntoa ja mielen pirteyttä.

Upseerin harrastukset jäävät täällä vähäisemmiksi kuin etelän varuskunnissa. Mainitsin jo alussa, että suhteita siviiliväestöön on luotu ja ylläpidetty heti alusta pitäen. Niinpä urheilun harrastajat ovat löytäneet "kotinsa" paikallisen seuran, Lapin Veikkojen, riveissä. Seura on myös saanut runsaasti aktiivista toimitsijakaartia pataljoonasta. Meillä on huippu-urheilijoitakin, nimittäin ampu-mahihtäjä, ylikersantti Tapio Kareinen ja kansainvälisiä suunnistusratoja suunnistanut yliluutnantti Jorma Vilenius. Suunnistus onkin täällä muodostumassa jokamiehen urheiluksi ja pataljoonalla on varmaan siihen oma osuutensa.

Oma kerho on ollut toiminnassa alusta pitäen, joskin se on avoinna vakinaisesti vain kerran viikossa. Kerhon puitteissa on talvisaikaan annettu hengenravintoa kielikerhojen piirissä. Niin, ja lujittavathan ne juhlatkin pienen perheemme yhteiskuuluvuutta. Lapille ominaisille harrastuksille, kuten metsästykselle ja kalastukselle löytyy omat harrastajansa. Kalastus alkaa olla mel-

Pohjoisia miehiä, pataljoonan upseereita ja alikersantti (poromies) Magga sekä pohjoisia varusteita, turkkiliivi, erikoisjalkineet...

keinpä jokaisen upseerin kesäinen illanviettotapa. Läheinen Jeesiöjoki ei kylläkään ole kovin kalainen, mutta sopalle pääsee siitäkin. Mutta pääseehän autoilla kauemmaksi melko vaivattomasti ja tammukkapuroja löytyy vielä sentään näiltäkin kairoilta, vaikka turistit ovatkin vispanneet tienvierusjoet jo melko tyhjiksi. Onpahan niitä joukossamme jo Tenon kävijöitäkin ja lohien saajia, mm yliluutnantti Åkerman, intohimoinen kala- ja metsämies muuten ja saalistakin saa...

Syksyn mittaan on yhä useampi mies hankkinut itselleen kättäpitempää metsään mennäkseen ja aseensa paukauksella sitä siiven lotinaa säestääkseen. Tämä jalo ja kuntoa kehittävä harrastus näkyy leviämistään leviävän. Suurriistaakin kuuluu jo kaatotileille, nimittäin muutama hirvi, tietenkin luvalla ammuttu, ja onhan niitä keikannut karhujakin. Mutta ollaanpa kehumatta, jottei oma kehu haisisi.

Viimeisiksi harrastusmuodoiksi ja -paikoiksi olen jättänyt kuntotalomme ja elokuvaosalimme suomat mahdollisuudet vapaa-ajan vietossa. Elokuvat pyörivät meillä kaksi kertaa viikossa, ja ne tarjoavat jokaiselle mielen piristystä. Kuntotalomme, johon kuuluvat voimistelusalit ja uimahalli saunoineen, taitaa olla laitos, joka kerää runsaimmin väkeä suojiinsa. Uimahallista ei nauti vain pataljoona, vaan myös koko Sodankylän kirkonkylän väestö, sillä kunnalla on omat yleisövuoronsa uimahallin käytössä. Mikäpä onkaan sen mukavampaa kuin pulahtaa uima-altaaseen. Joku kylläkin on sanonut, että pulahtaminen järveen on aivan toista. Mutta uskallan väittää vastaan, ainakin täällä Lapissa kun muistaa veden villeyden ja ne verenhimoiset sääsket ja mäkäräiset... Voimistelusalin puolella taas on kamppailtu jo monet kovat koetokset, parhaillaan pyörii KAA-MOS-pallo lentopallo-otteluitten merkeissä. Siinä jokaisen talon asukkaat pelaavat toisiaan vastaan, ikään ja sukupuoleen katsomatta. Onhan niitä siis harrastuksiakin, kun ottaa vielä tähän vilkkaan yhteistoiminnan reservin upseereiden ja muiden paikkakunnan järjestöjen kanssa.

Talvinen Lappi

Maisteri Antero Ikäheimo

Tätä tarinaa kirjoitettaessa on tammikuun 2. päivä kallistumassa iltaan. Talven merkit, lumi ja pakkaneen ovat voimakkaasti esillä. — Maastopäivä tänään tuskin olisi miellyttävä. Ensimmäinen hengähdys ulkosalla ilmaisi pakkasta olevan yli kolmekymmentä astetta.

Päivän hämäryys saattaa lumihangen sinertäväksi, painautumat näkymättömiksi.

Helmikuu näyttää jo valoisammalta. Pakkasta saattaa joinakin päivinä olla saman verran kuin tänään. Maaliskuun koittaessa hanget kovenevat. Parhaimmat hiihtokelit alkavat silloin. Huhtikuussa ehkä ehdin todeta muiden kertausharjoituksissa olevien kanssa lumen muuttuvan päiväs aikaan soseeksi.

Paras hiihtoaika Lapissa on maaliskuussa. Vilkkain aika pääsiäisenä. Pohjois-Lapissa mainioita kelejä riittää huhtikuun loppuun saakka. Hiihdetäänpä Kilpisjärvellä vielä juhannuksenakin kilpaa. Helmikuussa viettää osa koululaisista hiihtolomansa Lapissa. Jos heillä on vähänkin onnea, saattaa heidänkin lomansa muodostua säiden puolesta erinomaiseksi.

Mainitsemalla vain kerran nuo kuluneet sanat ”nykyajan kiireinen elämänrytmi” tai ”urbanisointuneen yhteiskunnan ongelmat” vapaa-ajan vieton suhteen, siirryn noissa ongelmissa kamppailevien ihmisten rentouttamismahdollisuuksien esittelyyn. Sitä ennen kuitenkin totean, että Lapissa majoituskapasiteetti vuodepaikkoina on useita tuhansia ja että sellaisia majoituspaikkoja, joissa vettä, nimenomaan grogivedeksi tarkoitettua on tarjolla, on verraten vähän.

Kilpisjärvi

Hyvän matkaa yli 400 kilometriä on Rovaniemeltä Kilpisjärvelle, josta eräät käyttävät sanontaa ”Lapin helmi”. Omiksi sanoikseni en tohdi sanontaa lukea, koska matkailun parissa työskenteleviä kutsutaan usein liioittelijoiksi.

Saanatunturi alkaa kohottaa lakeaan Kilpisjärven matkailuhotellista ja tästä vähäisen matkan päässä olevalta retkeilymajalta alkaen. Vaikka näin onkin, on molemmissa majoituspaikoissa asuvin vuodatettava varsin monta hikipisaraa, ennen kuin Saanan 1029 metriä korkea laki on saavutettu. Tulkoonpa Saanan yhteydessä mainittua, että Saanan rinteellä on Kilpisjärven ”pamauksen” muistomerkki. Syntyensä se on saanut muutamien jääkäreiden uhkarohkeasta teosta. — Vuosisadan alkupuoliskolla oli venäläisillä ammusvarikko Kilpisjärvellä. Eversti Willamo eräiden muiden jääkäreiden kanssa vaelteli seudulla kalastajien asuun sonnustautuneena. Pitemmittä puheitta: Jäämereltä kuljetetut varastot räjähtivät.

Saanalta voi päiväsaikaan hiihdellä Kolttapahdalle, kolmen valtakunnan rajapyykille tai laskevilla tunturin kupeessa, hiihtohissin vieressä. Ellei itse halua ohjelmoida hiihtoretkiään, voi osallistua jollekin Kilpisjärvellä pidettävästä kahdeksasta hiihtokurssista. Ensimmäinen kurssista alkaa 6.3. ja viimeinen 23.4. Lähempiä tietoja näistä kurseista antaa Suomen Matkailuliitto Helsingissä.

Ounastunturi

Rovaniemen kohdalla Kemijokeen laskeva Ounasjoki saa alkunsa Ounasjärvestä Ounastunturin juurelta, Hetan kirkonkylän tienoilta, Enontekiön kunnan pääpaikalta.

Hetan matkailumaja on vuoden vaihteessa muuttanut nimensä Hetan matkailuhotelliksi. Nimenmuutos lienee aiheellinen: jokainen tietää, mitä talo nimellä hotelli tarjoaa.

Hiihtohissillä Ylläkselle.

Hetan matkailuhotellin majoituskapasiteetti on vaatimaton. Vilkkaimpina aikana majoitetaan suurin osa vieraista kirkonkylän taloihin, joista löytyy noin parisataa vuodepaikkaa.

Ounastunturin hiihtäjät saavat varautua hiihtämiseen. Matkaa kirkonkylästä tunturiin on noin 6 kilometriä ja ennen kuin huippu on saavutettu, on kilometrejä karttunut tuntuvasti enemmän. — Enontekiöläisten suurena haaveena on saada hiihtohissi kirkonkylän Jyppyrävaaraan.

Pallastunturi

Pallastunturit samoin kuin Ounastunturitkin kuuluvat Pallas/Ounastunturien kansallispuistoon. Täällä on professori Kalliolan mielipiteitä uhmattu ja pystytetty hotelli ja hiihtohissi. Uuden pitemmän ja maisemasta paremmin erottautuvan hiihtohissin rakentaminen kansallispuistoalueelle tuntuu rauenneen.

Pallakselle pääseminen on helpompaa kuin yöpaikan saaminen hotellista hiihtokautena. Maaliskuu ja huhtikuu lienevät tulleet varatuiksi syyskuun 1. päivänä, jolloin varauksia alettiin vastaanottaa.

Pallaksella hiihtäjät voivat majoittua lähiseudun taloissakin. Raattaman kylässä on muutamalle kymmenelle hengelle yösija. Torassiepiästä on Pallakselle matkaa noin 15 kilometriä, Särkijärveltä 20, Muoniosta 33. Kerässiepin kylä sijaitsee Pallas- ja Ounastunturien välissä. Tungokselta ei voida kuitenkaan välttyä, mikäli nämä majoituspaikat ovat täynnä.

Olostunturi

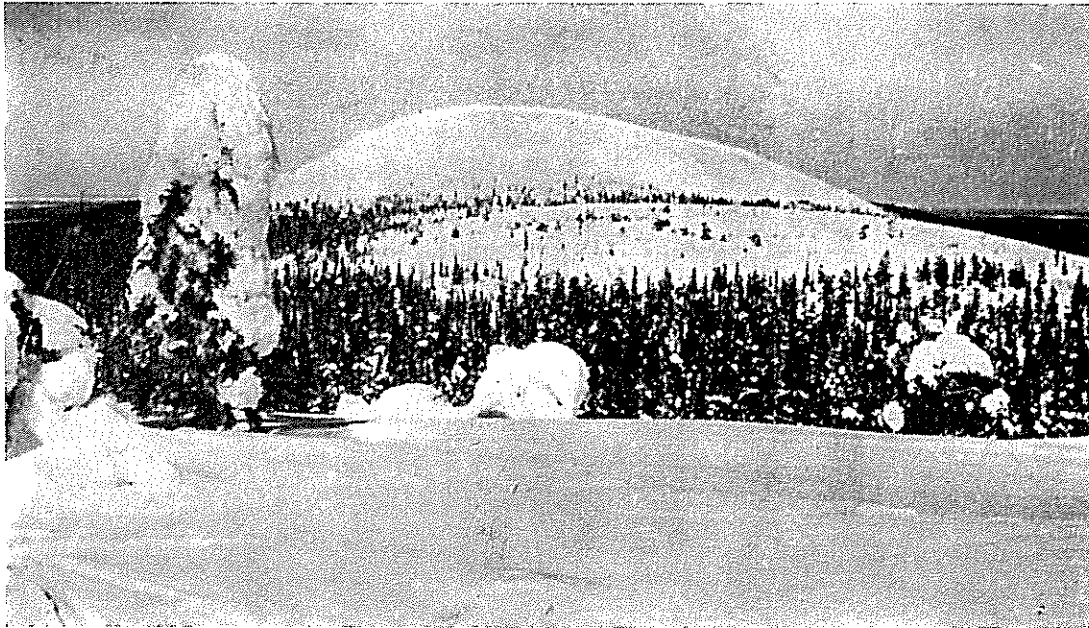
Olostunturi paikallistetaan kantatien n:o 79 varteen tien eteläpuolelle 7 kilometriä ennen Muonion kirkonkylää. Oloksen huipulta näkyvät Pallastunturien ensimmäiset kerot noin 15 kilometrin päässä. Ounastunturit siintävät kauempana. Saattavatpa käsivarren tunturitkin näkyä, mikäli ilma on suotuista.

Yksityisten yrittäjien kiinnostus matkailuun on viime vuosina voimakkaasti kohonnut. Olostunturi Oy:n perustajat ovat eräitä matkailun merkitykseen uskovia. Kaikki ei ole vielä valmista. Rinteelle vedettävä hissivaijeri on vielä kaukana. Helmi-maaliskuussa hissi kuitenkin vetää ainakin teoriassa lähes tuhat henkeä tunnissa tunturin laelle. Ellei joku laelta lähdeettäessä silloin kestä ensimmäisen sadan metrin aikana lähes 45 asteisen rinteiden aiheuttamaa vauhtia, hänen on parasta lasketella hieman varovaisemmin. Kaiken kaikkiaan tälle vähän yli 600 metrin mittaiselle hissiinjalle on pudotusta noin 160 metriä.

Olostunturin hiihtäjät voivat majoittua kirkonkylässä tai niissä kylissä, joissa Pallaksellakin kävijät majoilevat.

Yllästunturi

30-luvulla on sattunut kaikenlaista. Jos nyt ei aivan Yllästunturilla lylyllä lykitty, niin kuitenkin hieman toisenlaisilla suksilla kuin nykyään. Huminaa silloinkin on pääsiäisen aikaan Äkäslompolon kylässä ollut, kuten eräs kylän talon nimi osoittaa.

Luosto — Sodankylän kunnan uusi urheilu- ja retkeilykeskus.

Äkäslompolon kylästä on tunturiin matkaa noin 5 kilometriä. Ylärinteessä helpottaa hissi tunturiin nousua muutaman sadan metrin matkan. Huipulta kirkkaassa säässä näkyvät Pallakset samoin kuin lähempänä olevat Levitunturi ja Aakenustunturi. Tunturiryhmän itäpuolella on Ylläsjärven kylä, jonka taloissa lomailija voi myös yöpyä.

Pääsiäinen ei ole suosittelavin aika hiihtäjälle enempää Yllästunturilla kuin muissakaan Lapin hiihtokeskuksissa. Äkäslompolon ja Ylläsjärven taloissa on silloin 1000 hiihtäjää. Asumistiheys huoneissa on suuri.

Levitunturi

Kittilän kunta on lähtenyt liiketoimintaan mukaan muutama vuosi sitten rakentamalla hiihtohissin Levin kupeeseen. Sodankylän kunta on hiihtojen seurannut esimerkkiä ja lähtenyt liikkeelle vielä suurisuuntaisemmin, kuten Luostotunturin lyhyestä esittelystä voidaan havaita.

Levitunturin juurella on Sirkan kylä, jonne Kittilästä pohjoiseen on 20 kilometriä. Leviä vastapäätä kohoaa Kätkätunturi, jonka jatkeena on matalaa tunturijonoa aina Aakenustunturille saakka. Hiihtäjän ei sen vuoksi välttämättä tarvitse pitäytyä yhden tunturin lasketteluun.

Sirkan kylässä on joitakin retkeilymajoja. Suurin osa hiihtäjistä majoitetaan kylän taloihin, jotka kerrallaan voivat vastaanottaa useita satoja vieraita.

Luostotunturi

Luoston suunnitelman toteuttaminen on vasta alkuvaiheessaan. Noin kilometrin mittainen hiih-

tohissi on rakenteilla ja valmistuu helmikuun loppupuolella. Hotelli on vasta suunnitteluvaiheessa, minkä vuoksi majoitustiloja on vain taloissa ja tunturimajoissa.

Luostotunturi sijaitsee Sodankylän kunnan eteläosassa. Yli 500 metrin korkeinen laki kaakkoon laskettuaan muuttuu vaaramaiseksi ja kehittyvä vähitellen Pyhätuntureiksi.

Pyhätunturi — Sallatunturi — Suomotunturi

Noiden kolmen yllämainitun matkailukeskuksen lisäksi kuuluu samaan yhteistyöryhmään Rukautunturi Oulun läänin puolella. Yhteistyöperiaatetta voidaan vanhaa sanontaa mukaellen selventää: ”Yksi neljän, kaikki yhden puolesta”.

Pyhätunturi on Lapin eteläisin suurtunturi, joka kohottaa erään lakensa 540 metrin korkeuteen. Rakkapäisten lakien välissä on syviä, jyrkkärinteisiä kuruja, joista eräissä ovat Pyhän Kasteen putouksen ja Karhunjuomalammen nimillä tunnetut retkeilykohteet.

Pyhätunturin kansallispuiston rajan ulkopuolella, Kultakeron rinteellä on kaksi hiihtohissiä, joista toiselle kertyy pituutta 926 metriä ja korkeuseroa 240 metriä. Puurajan tienoilla edelleen Kultakeron rinteellä avaa helmikuussa ovensa hotelli ”Kultakero”, jonka avarista ikkunoista avautuvat laajat näköalat pohjois—itäsuuntiin.

Pelkosenniemen—Kemijärven ja Sallan Pyhätunturien nimet sotkettiin toisiinsa. Niinpä Sallan Matkailu Oy:n perustajat päättivät ristiä Pyhätunturinsa uudelleen ja antaa sille nimen ”Sallatunturi” rajan taakse jääneen tunturin nimen mukaisesti.

Sallan Matkailukeskus ja Hiihtokoulu.

Sallatunturille nousua helpottaa noin kilometrin mittainen hiihtohissi ja alaspäin tuloa nopeuttaa talvisaikaan viettävä rinne, jota sopivasti mutkitellen saa puolentoista kilometrin pituisen yhtäjaksoisen laskun. Alhaalla tunturin juurella teko-lammen rannalla on viihtyisiä Karhumaja 98 vuodesijoihin ja kahviravintoloihin.

Metsäpeitteisellä Suomotunturilla, joka sijaitsee valtatie n:o 5:n ja pohjoisen napapiirin leikkauskohdassa, ei ole korkeutta enempää kuin 408 metriä. Siitä huolimatta korkeuseroa tunturin huipun ja juuren välille kertyy 240 metriä. Kaikkia noita pystysuoria metrejä voidaan hyväksikäyttää laskettaessa lähes 2 kilometrin mittaista turistirinetä tai kilometrin pituisia syöksyrinnetä.

Suomotunturin hiihtohissi valmistuu helmikuussa, jolloin se voi vetää tunnin aikana huipulle noin tuhat henkeä samoin kuin Pyhä- ja Sallatunturienkin hissit.

Suomotunturille on suunniteltu rakennettavaksi "Kotahotelli". Erikoista siinä tulee olemaan 18 metriä korkea kotamainen ravintola- ja baariosa. Hotelli valmistunee kevään 1967 hiihtokaudeksi.

Kaikille näille kolmelle hiihtokeskukselle on vielä yhteistä se, että jokaisella on oma hiihtokoulunsa ja suksivuokraamonsa.

Matkailun merkityksen tajuaminen on vasta viime vuosina saavuttanut Lapin. Edellä esiteltyt kohteet ovat siitä hyviä esimerkkejä. Niihin kahden viime vuotena uhratut investoinnit ovat useita nykyisiä miljoonia. Ehkä niiden esittely senkin vuoksi on ollut paikallaan.

Aavasaksa, Ounasvaara, Kaunispää, Saariselän lukemattomat tunturit, Inarin tienoot, Utsjoen Ailigastunturit tai vaikkapa Rovajärven, Ristilammen ja Sarriojärven vaarat ovat yhtä hyvin virkistävään retkeilyyn soveltuvia, vaikeivät kolmen viime mainitun paikan kävijät siellä oleskellua lomailuksi sanokaan.

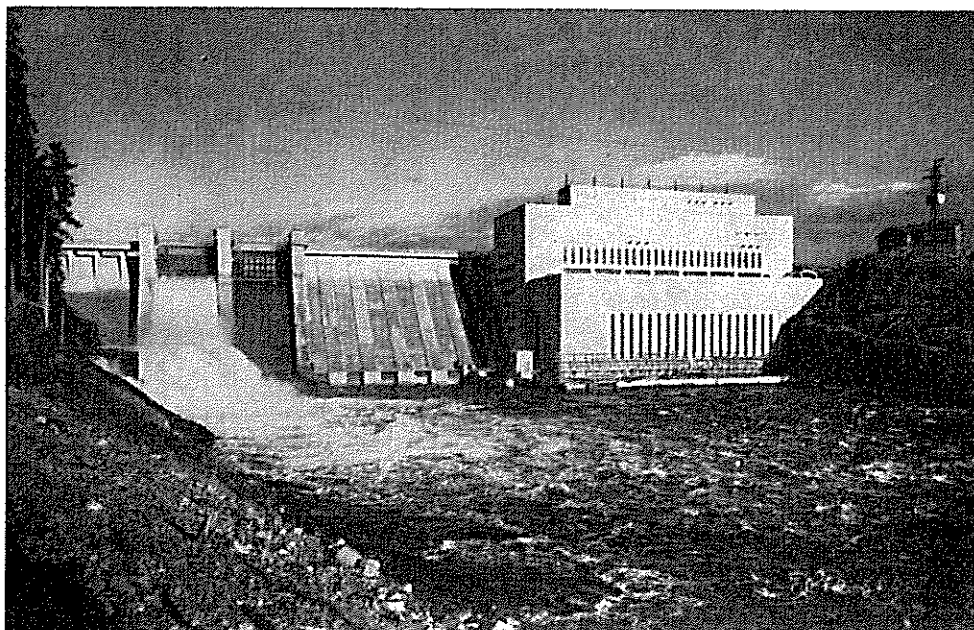
Kehityksen suunta

Vuosittainen matkailuliikenteen kasvu Lapissa lienee noin 20 prosenttia. Onpa vuosittaisessa kasvuprosenttissakin ollut havaittavissa nousua. Sen vuoksi ei ole ollut ihme, että vuonna 1965 tehdyt ja vuonna 1966 suoritettavat investoinnit matkailukeskuksiin ovat suuremmat kuin kymmenenä edellisvuotena yhteensä.

Paitsi matkailuliikenteen vilkastuminen on myös slalomhiihtoharrastuksen lisääntyminen vilkastuttanut sijoitustoimintaa.

On tuskin luultavaa, että edellä lueteltujen kohteiden luokkaa olevia matkailukeskuksia lähivuosina syntyy. Otaksuttavaa sen sijaan on, että olemassa olevien kohteiden palvelutasoa kohotetaan ja palvelua monipuolistetaan. On myöskin varmaa, että suunnitelmallisuutta sijoittamispolitiikassa tullaan noudattamaan ennen kaikkea sen vuoksi, että luonnon koskemattomuus tietyillä alueilla säilytettäisiin. Vaikka luonnonsuojelusta puhutaan usein matkailun vihollisena, on se kuitenkin eräs olennainen osa matkailutyötä, jopa tärkeä matkailun edistämistoimenpide oikein suoritettuna.

OULUJOKI OSAKEYHTIÖ

PYHÄKOSKEN voimalaitos alaveden puolelta

Acinorm

ACINORM

on uusi tehokas lääke liikkahappoisuuteen

ACINORM lievittää närästystä miltei välittömästi

ACINORM-tabletit ovat hyvänmakuisia;

1—2 tablettia imeskellään tai pureskellaan aterioiden välillä

Taskupakkaus 30 kpl (mk 2,10)

Kestopakkaus 100 „ („ 3,61)

APTEEKEISTA ILMAN RESEPTIÄ

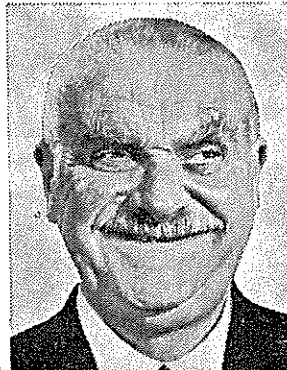

OSAKEYHTIÖ

ALFRED BENZON

AKTIEBOLAG

NÄMÄ MOLEMMAT OVAT MILJARDIN HYMYJÄ

Ensimmäinen miljardi saavutettiin 58 vuodessa, eli vuonna 1960.

Yhä kasvavan luottamuksen ansiosta toiseen miljardiin tarvittiin vain viisi vuotta.

Asiakkaiden talletukset osuuskassoissa ylittäneet **KAKSI MILJARDIA** markkaa

2

Nopein kehitys — talletusten kaksinkertaistuminen viidessä vuodessa — on osoituksena kaikkien yhteiskuntaryhmien varauksettomasta luottamuksesta niin kaupungeissa kuin maaseudulla. Siksi on perusteltua sanoa, että osuuskassa merkitsee aikamme pankkipalvelua.

Kadettipiirien kuulumisia

Evl evp U S Haahden puhe

Helsingin Kadettipiirin Kadettikunnan vuosipäivänä
järjestämässä iltajuhlassa.

Vanhaan suomalaiseen perinnätapaan kuuluu, että perhekunta kokoontuu viettämään yhdessä merkkipäiviään: nimipäiviä, syntymäpäiviä ja muita vastaavia. Ehkä joku meistä on tullut tänne viettämään Viljon päiviä, mutta luullakseni kaikkien meidän päätarkoituksemme sentään on ollut tulla viettämään syntymäpäivää, koska Kadettikunta tänään täyttää 45 vuotta.

Me olemme todellakin perhepiiri. Meitä kadetti-veljiä yhdistää toisiimme sama koulu, jonka me aikanamme — kuka pitemmän, kuka lyhemmän aikaa sitten — olemme käyneet. Meitä yhdistää

myös se, että kaikki olemme kerran kutsu-
muksesta valinneet saman elämänuran. Meillä kaikilla on sama pohjimmainen elämäkatsomus, sama henki, joka on meidät sitonut niin tähän perhepiiriin, että olemme siihen yhdistäneet ilman muuta aviopuolisomme ja nyt pyrimme siihen yhdistämään myöskin jälkeläisemme.

Meillä on vaalittavanamme vanhat ja kunniakkaat perinteet. Vaikka oma koulumme perustettiinkin vasta 1919, se sai Kadettiklubin välityksellä perinteensä sata vuotta aikaisemmin perustetulta Haminan Kadettikoululta, joka taas oli jatkoa 1779 perustetulle Haapaniemen Kadettikoululle.

Meidän ei siis suinkaan tarvitse hävetä koulumme Suomen akateemisissa piireissä: Vain Helsingin Yliopisto, joka lukee perinteensä 1640 perustetusta Turun Akatemiasta, on meitä vanhempi. Teknillinen Korkeakoulu on perustettu vasta 1849 ja Kauppakorkeakoulu 1904, jos lue-
taan mukaan sitä edeltänyt miesten Kauppaopiston Ylioppilasluokka.

Meidän perinteemme eivät suinkaan ole vain joitakin muotoja tai tiettyä teknillistä tietoa ja taitoa. Perinteittemme oleellinen perusta on kautta aikojen ollut se henki, joka on kaikkia kadettipolvia elähdyttänyt ja joka lyhyesti keskittyy tunnuslauseeseemme "Constantem decorat honor".

Haapaniemen kadetit elivät sen murroksen, mitä yhteiskunnallemme merkitsi siirtyminen vuonna 1809 Ruotsin vallan alaisuudesta autonomiaan — ja he kestivät sen.

Haminan kadetit kokivat sortovuodet ja näkivät ei ainoastaan oman koulunsa lakkauttamisen vaan koko Suomen sotaväen lopettamisen. Ja kuitenkin he jaksoivat pysyä niin koossa, että olivat johtavilla paikoilla luomassa maallemme itsenäisyyttä.

Arkadian, Munkkiniemen ja Santahaminan kadetit joutuivat näin saatua itsenäisyyttä puolustamaan — ja kestivät kokeen.

Mikä on oleva nuorimpien kadettipolvien osa, sitä emme tiedä. Mutta sen me tiedämme, että mikä se lieneekin, yksinomaan parhaimmillakaan tiedoilla ja taidoilla he eivät tule selviämään, jos heiltä puuttuu henki.

Kaikkissa perhepiireissä on sisarussarjan yhdessäolo aina kasvattavaa. Sarjan vanhimmat voivat auttaa kokemuksillaan nuorempia ja neuvoa heitä. Mutta he saavat oppia myös nuoremmiltaan, sillä tässä muuttuvassa maailmassa aina nuoremmat näkevät sellaista, joka jää vanhempien silmiltä sivuun. Jokaisen perheen tulisi omassa keskuudessaan säilyttää tunnuslause: "Pysytään yhdessä, me tarvitsemme kaikki toisiamme."

Lausuessani teidät, hyvät ystävät, tervetulleeksi tähän Helsingin Kadettipiirin vuosijuhlatilaisuuteen tahtoisin antaa myös koko kadettiperheelle motoksi saman lauseen: "Pysytään yhdessä. Me tarvitsemme kaikki toisiamme."

**PALKKATILI
POSTISÄÄSTÖ-
PANKISSA -
KÄTEVÄ JA
TURVALLINEN**

POSTISÄÄSTÖPANKKI

POHJOISKALOTISTA KESKUSTELLAAN!

AJANKOHTAINEN TEOS
POHJOIS-SUOMEN ELINKYSYMYKSISTÄ

POHJOISET KYSYMYKSET
TOIMITTANUT RAE MURHU

SISÄLLYS: MATTI AALTONEN: YHDYSKUN-
TIEN SUUNNITTELU • O. A. TAIVAINEN:
LIIKENNEKYSYMYKSET • LEO HEIKURAI-
NEN: SOIDEN METSÄNKASVATUSKELPOI-
SUUS • JUHANI NUUTILAINEN: MALMI-
VARAT • HARRI DAHLSTRÖM: KALATALOUS
• REINO KALLIOLA: LUONNONSUOJELU •
PENTTI TUOVINEN: POHJOINEN ARKKI-
TEHTUURI • J. B. TARVAINEN: KOULUTUS-
MAHDOLLISUUDET • VITALIS PANTEN-
BURG: POHJOISKALOTTI POLITIIKAN JÄN-
NITYSALUEENA • RAE MURHU: POHJOIS-
SUOMEN TUTKIMUS.

— Koska aikaisemmin ei vastaavaa näin monipuolista ja laajaa teosta ole julkaistu, on sitä pidettävä erityin tervetulleena (Paavo Luokkala, Aamulehti).

— Pohjoiset kysymykset on kaikkineen järjellinen esitys, kirjoitusten yleistaso on kiitettävän asiallinen (Aku-Kimmo Ripatti, Suomenmaa).

POHJOINEN HALLITUSKATU 19 B 20 • OULU

Luja urakka

Telaketjut pientarettu kyntää,
jalkaväki metsikössä ryntää,
viestimiehet piuhaa kelaavat,
pioneerit siltaa purkavat.

— Sinkoo sinä hikipisarat,
vaan ei yksikään jää jälkeen
muista,

kun on jäntereissä Vaasan ruista!

VAASAN leipäkorin
parhaiksi
leipää paloiksi

SUOMEN SOTA 1941—1945

I osa

435 siv. 11 karttaliitettä, Kustannusosakeyhtiö Sota-teos 1965.

Sotahistoriallisen Tutkimuslaitoksen sotahistoriallisen toimiston toimittama kymmenosainen virallinen historiateos on nyt kokonaisuudessaan valmis. Viimeisenä ilmestyi teoksen ensimmäinen osa, jossa käsitellään poliittista kehitystä Talvisodan jälkeen, puolustusvalmisteluja, puolustusvoimain saattamista sodan kannalle, sodan alkutapahtumia sekä Päämajan toimintaa. Tämä osa muodostaa näinollen varsin laajan ja muihin osiin verrattuna vähemmän yhtenäisen, mutta kauttaaltaan mielenkiintoisen kokonaisuuden. Sen käyttöarvoa lisäävät perusteelliset taulukot, kaaviot ja karttapiirroukset. Ensimmäisen osan toimitussihteerinä oli majuri Kauko Reini, jonka elämäntyö katkesi vaikean sairauden murtamana juuri teoksen valmistumisen aikoina.

Rae Murhu: POHJOISET KYSYMYKSET

146 siv. 34 kuvaa, 13 karttapiirrosta. Kustannusosakeyhtiö Pohjoinen 1965.

Oululaisen Kustannusosakeyhtiö Pohjoisen kustantama ensimmäinen kirja, Pohjoiset Kysymykset, ansaitsee tulla tunnetuksi myös Pohjois-Suomen ulkopuolella. Tähän Rae Murhun toimittamaan kirjaan on koottu kymmenen asiantuntijan Pohjois-Suomea ja sen kehittämistä koskevat kirjoitukset. Kylkiraudan lukijakunnalle, mm sotakouluihin valmentautujille, ovat ilmeisesti mielenkiintoisimpia O. A. Taivaisen "Liikennekysymysten tarkastelua" ja Juhani Nuutilaisen "Malmivarat". Viimemainittu kirjoitus on julkaistu hieman lyhennettynä lehtemme tässä numerossa. Oma mielenkiintonsa, jota lisäävät eräät viimeaikaiset poliittiset keskustelut, on V. Patenburgin kirjoituksella "Pohjoiskalotti politiikan jännitysalueena". Valitettavasti tämä artikkeli jää lyhytyensä vuoksi melko pinta-puoliseksi.

Muut käsitellyt aiheet ovat: "Yhdyskuntien suunnittelusta", "Soiden metsänkasvatuskelpoisuus", "Kala-talous", "Luonnonsuojelukysymyksiä", "Koulutusmahdollisuudet" ja "Pohjois-Suomen tutkimus".

"Pohjoiset kysymykset" on mielenkiintoinen kokonaisuus, jossa käsitellään varsin ennakkoluulottomalla tavalla tämän tulevaisuudessa varmasti yhä tärkeämmäksi muodostuvan valtakuntamme osan ajankohtaisia kysymyksiä. Silloin kun puhutaan Pohjois-Suomesta tuntuisi voimatalouden käsittely "itsestään selvältä" aiheelta. Toinen aihe, jota jää kaipaamaan, on esitys Pohjois-Suomen teollisuudesta. Ehkä pohjoisten kysymysten piiriin voitaisiin lukea myös Lapin matkailu ja sen kehittäminen.

LÄNSI-SAKSAN ASEVOIMAT

Kymmenen vuotta toiminnassa olleisiin Länsi-Saksan asevoimiin kuuluu mm seuraavia joukkoja:

Maavoimat 7 panssarikrenatööridivisioonaa, 3 panssaridivisioonaa, yksi vuoristodivisioona ja yksi maahanlaskudivisioona.

Ilmavoimat 2 hävittäjälaivuetta, 8 rynnäköhävittäjälaivuetta, 3 tiedustelulaivuetta, 6 ilmatorjuntarykmenttiä, joihin kuuluu Nike-ohjuspataljoona ja 9 Hawk-ohjuspataljoonaa, 2 Pershing-ohjuspatteristoa, kuljetus-pelastus- ym yksiköitä.

Merivoimat 2 hävittäjälaivuetta, yksi saattajalaivue, 5 moottoritorpedovenelaivuetta, rannikkovartio-, sukellusvene-, maihinnousu- ja miinalaivue, 3 merilentolai-
vuetta.

Asevoimiin kuului vuoden 1964 lopussa n 430 000 sotilasta sekä n 150 000 siviilivirkailijaa ja työntekijää. Maa-, meri- ja ilmavoimien toimintavalmiit yksiköt on alistettu NATO:n johtoportaille. Näiden lisäksi on olemassa erilaisia alueellisen puolustuksen esikuntia, joiden alaisina on erikoisjoukkoja.

Soldat und Technik 11/1965

KANSALLISEN KIINAN (FORMOSAN) ASEVOIMAT

Kiinan asevoimissa on 650 000 miestä. Pääosan asevoimista muodostavat maavoimat, joihin kuuluu n 25 divisioonaa ja erikoisyksiköitä. Myös muiden puolustushaarojen taisteluarvo on merkittävä. Ilmavoimilla on yli 400 suihkühävittäjää, joihin kuuluu modernia Starfighter F-104 kalustoa. Useisiin satoihin nousevasta merivoimien aluskalustosta on hävittäjiä 20. Kokonaisuutena nämä asevoimat ovat varteenotettava tekijä Kauko-Idässä.

Wehrkunde 12/1965

HELSINKI

Maamme suurin satama

Varma talvisatama

Alkää vienkö suolattua lokaa kotiinne

Suojatkaa nahkajalkineenne loskakililtä. Vetäkää niiden suojaksi käytännölliset ja kevyet NOKIAN sadejalkineet. Siten astelette huolletta pahimmallakin säällä ja kura ja loka jää viimeistään eteiseenne.

NOKIA

Suomen Kumitehdas Osakeyhtiö

VALTION PUKUTEHDAS

HÄMEENLINNA • Puhelin: H:linna 917-21432

VALMISTAA virkapukuja kaikille. Sotilaskäyttöön virallisesti hyväksytyjä malleja.

Varuskuntapukuja m/58 — Kenttäpukuja m/65 — Päällystakkeja — Turkkeja — Lippa-, Kenttä- ja Turkislakkeja ym.

Tilaustyönä mittojen mukaan kerta sovittaen ja numerolla varastoon.

MY edellä lueteltujen lisäksi kaikkia virkakäytössä tarvittavia varusteita, kuten paitoja, solmioita, sukkia, kenkiä, käsineitä, nahkatakkeja ym.

Hinnat ostajalle erittäin edulliset.

VARASTOMYYNTI, TILAUSTEN VAASTAANOTTO, MITTOJEN OTTO JA SOVITUS SEURAAVASTI:

HÄMEENLINNASSA Valtion Pukutehtaalla arkisin kello 8.00 — 16.00 ja lauantaisin kello 8.00 — 12.00.

HELSINGISSÄ Fabianinkatu 2 rakennus D pohj. pää joka keskiviikko ja torstai kello 10.00 — 16.00.

OULUSSA Varuskunta-alueella joka kuukauden 9. ja 25. päivä kello 9.30 — 16.00 mikäli nämä päivät ovat arkipäiviä.

ERI VARUSKUNNAT, edustajamme käy tarpeen mukaan ottamassa mittoja ja tilauksia, noin kerran kuukaudessa.

Puhelimitse tilauksia numeroon **917-21432/005**
Postitse osoitteella

VALTION PUKUTEHDAS, Hämeenlinna

25. Kadettikurssi

Talvella 1941 vasta valmistuneen Kadettikoulun suojissa opintonsa aloittanut 25. Kadettikurssi kokoontui kuluvan vuoden tammikuun 5. päivänä Helsingissä neljännesvuosisadan takaisten muistojen merkeissä. Toimitusjohtaja Tor Kumlinin ja kurssin vanhimman yleisesikuntaeversti Toivo Matalan johtaman juhlatoimikunnan kutsua oli noudattanut puolen sataa kadettiveljeä rouvineen. Hietaniemen sankarihaudalla käyntiä seurasi tavanomainen vierailu Kadettikoulussa. Iltajuhla Lidossa kesti aamun tunneille asti ja sen tunnelmia kuvaa parhaiten everstiluutnantti Ensio Siilasvuon puhe naisille:

Haluaisin tänä muistojen iltana olla muinaisten aikojen trubaduuri, joka sointuvin säkein ja helkkyvin sävelin laulaisi teille rakkaudestamme. Tahtoisin suurten runoilijoiden lailla väkevästi ja riipaisevasti kuvata, mitä sydämessämme todella liikkuu ja laulaa teidän ylistystänne, sillä kaiken sen olette moninkertaisesti ansainneet. Teitä, rakkaat naisemme, me saamme niin paljosta kiittää.

Kun se parasta on ollut, on se tuska ja vaiva ollut. Ankarimman koulun kävivät teistä ne, jotka jo sodan vaikeina päivinä seisotte miehenne rinnalla hoitaen yksin kodin ja lapset ja pahinta peläten odotitte miestänne kotiin palaavaksi. Kaikki te olitte jo mukana sodan jälkeisinä ankeina vuosina ja muistatte hyvin, millaista elämä oli silloin: mielet matalana, armeija aallon pohjassa ja sen upseerit hyljeksittyjä ihmisiä. Mutta te ette silloinkaan lannistuneet. Kaukaisen korpivaruskunnan vetoisesta ja kylmästä parakkiasunnosta te loitte lämpimän ja viihtyisän kodin. Yksin, ilman apulaisia te ruokitte ja vaatette perheen taistelun rahapulaa ja kaiken puutetta vastaan. Te kannoitte puita ja vettä talven pakkasissa ja kesän helteessä. Te pesitte öisin pyykkiä jääkylmässä pesutuvassa ja päivisin kuurasitte lattiaita ja portaita. Kaiken puuhanne keskellä te jakoitte vielä kannustaa miestänne pyrkimään urallaan eteenpäin ja pyritte antamaan hänelle rauhallisen ja harmonisen kotiympäristön, jotta hän voisi opiskella ja kehittää itseään.

Muttei elämä silloinkaan pelkkää arkea ollut. Kun tuli rykmentin vuosipäivä tai muu suuri juhla, tuhkimosta kuoriutui kuin taikakeinoin juhlapukuinen prinsessa, jonka silmistä eivät näkyneet valvotut yöt eikä käsistä pyykinpesun jäljet. Kuin uhallakin te halusitte näyttää, ettei upseerin vaimoa vähällä lannisteta. Hienosti sujuivat vanhat tanssit, joita oli utterasti viikkokausia harjoiteltu. Hilpeästi juhlittiin aamuun asti ja näin taas kesti seuraavien päivien arjen harmaus.

Nuo vuodet ovat onneksi jo takanapäin ja ulkonaiset olosuhteet ovat meidän kaikkien kohdalla vuosi vuodelta parantuneet. Aikaa on kulunut ja suureksi yllätykseksemme me miehet vietämme tänään kadettimuistojemme 25-vuotisjuhlaa. Reippaista kadeteista on aivan kuin huomaamatta tullut keski-ikäisiä, arvokkaita herroja, joiden hiukset ovat harmenneet tai harventuneet. Onneksi te, rakkaat naisemme, ette tässä suhteessa ole seuranneet esimerkkiämme, vaan olette säilyneet yhtä nuorina ja kauniina kuin aina ennenkin. Se on hyvä asia, sillä yhteisiä vuosia on runsaasti vielä edessäpäin ja luulen, että teidän huumorintajuanne, kärsivällisyyttänne ja hellyyttänne kaivataan tulevaisuudessa ehkä vielä enemmän kuin menneinä hurjan nuoruuden vuosina.

Saanen lopettaa pieneen tositarinaan kahdeksan vuoden takaa. Jääkärit olivat kokoontuneet 40-vuotisjuhlinsa Vaasaan ja söivät juhlaillallista Hotelli Ernstissä. Kaunis ja iloinen rouva Fagnäs toi juhlaan jääkärinrouvien tervehdysten. Se oli lyhin ja kaunein tervehdys, minkä olen kuullut: "Me rakastamme teitä vieläkin."

Kun me vuosien kuluttua kokoonnumme omaan 40-vuotisjuhlaamme, toivon, että voisimme myös sanoa toinen toisillemme nämä kauniit sanat: "Me rakastamme teitä vieläkin."

Yhtä reippaana ja täysilukuisena kurssi kokoontui seuraavana loppiaispäivänä toimitusjohtaja ja rouva Tor Kumlinin tarjoamalle päättäjälounaalle.

GIRLING

auton
alle
ja ajo
tuntuu
vakavalle

Oy Elektro-Diesel Ab

Helsinki, Lönnrotink. 45

ERIKOISTARJOUS

Alkuperäinen Walther P 38

"Koko-teräs — kestää"

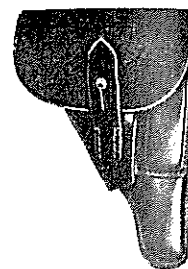
Saksan armeijan ent. varikolta
hankittuja uuden veroisia.

Kal. 9 m/m

Kotelolla

ja varalippaalla

Vain mk 250:—

·/· erikoisalennus 15 %

**ASEKESKUS
FINN ENTERPRISE**

P. Ranta 22, puh. 66 58 55

KOP

tuotettava "töpinä"

raha-asioissanne

— aina lähellä!

KÄYKÄÄ TALOSSA

KANSALLIS-OSAKE-PANKKI

2. Merikadettikurssi 40-vuotias

2. Merikadettikurssi kokoontui 4. 12. 65 Helsinkiin viettämään 40-vuotisjuhlaansa. Tämä kurssi, joka oli varsinaisesti ensimmäinen merikadettien pukua kantava kurssi, opiskeli Kadettikoulun merikadettiosastolla kolme vuotta eli ajan 1. 12. 22—6. 12. 25. Kurssin alkaessa vahvuus oli viisitoista, joista kahden keskeytettyä kolmesta valmistui meriupseeriksi. Kurssin nyt kokoontuessa todettiin, että vahvuus on vain yhdeksän. Kurssijuhtaan oli tilaisuus osallistua vain neljällä, sillä yksi on muuttanut Yhdysvaltoihin, yksi oli merellä ja kolme sairaana. Kaikki ovat luonnollisesti jo erossa vakinaisesta palveluksesta. Kolme kurssilaista palveli säädettyyn eläkeikään saakka. Niistä, jotka erosivat ennen säädettyä eroamisikää, yksi on valmistunut filosofian maisteriksi ja kuusi on hankkinut kauppalaivaston palveluksessa merikapteenin pätevyuden.

Juhlapäivän ohjelmassa oli aamupäivällä kunniakäynti Hietaniemen sankarihaudoilla, missä vara-amiraali Oiva Koivisto laski seppeleen sankariristille ja kommodori Sulo Enkiö kukkavihkon Suomen Marsalkan haudalle. Päivällä kurssin edustajat vierailivat Merisotakoulussa Suomenlinnassa. Täällä luovutettiin merikadettioppilaskunnalle erään kurssitoverin kadettiaikanaan käyttämä tikari koteloineen. Tilaisuus pidettiin merikadettioppilaskunnan perinnehuoneessa. Luovutuspuheessaan vara-amiraali Koivisto mainitsi mm, että nyt 40-vuotias kurssi toivoo perinteitten säilyvän ja että hyvä ja aito merikadettitoveruus yhdistäisi paitsi saman kurssin jäseniä myös kaikkia kursseja keskenään. Merikadettioppilaskunnan puheenjohtaja kadettikersantti Harri Piellinen vastasi puheeseen kiittäen oppilaskunnalle osoitetusta kunniaa.

Suomenlinnasta paluun jälkeen nautittiin yhteinen lounas kurssin jäsenille niin muistorikkaassa upseeri-kerhossa Katajanokalla. Myöhemmin kokoonnuttiin rouvineen erään kurssitoverin kotiin illallisille ja illanviettoon vanhojen muistojen merkeissä.

Merikadetti n:o 24

JO TURKIN SOTAAN

lähtevien vakuuttujensa vakuutukset piti ensimmäinen suomalainen henkivakuutusyhtiö KALEVA voimassa koko historiallisen sotaretken ajan, vaikka — se olikin yhtiölle epävarmaa "epäterveellisen ilmaston ja turkkilaisten tunnetun vähemmän inhimillisen sodankäyntitavan vuoksi".

Näistä Turkin sodan ajoista vankkumattomaksi kehittyneen yhtiömme jatkuvana periaatteena on yhä edelleen vakuuttettujen taloudellinen turvallisuus kaikissa olosuhteissa.

KALEVA
KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ

Kenrm	Kare, Risto Ilmari	8. KURSSI myönnetty ero	3. 11. 1965
Ƙapt	Palmroth, Reino Wilhelm	9. KURSSI ylennetty majuriksi reservissä	6. 12. 1965
Kom	Fabritius, Lennart Elis Gustav	5. Me-KURSSI ylennetty kommodoriksi reservissä	6. 12. 1965
Maj	Klockars, Ralf-Erik	12. KURSSI ylennetty everstiluutnantiksi reservissä	6. 12. 1965
Kenrl	Maunula, Aatos Aarne	13. KURSSI myönnetty ero	23. 2. 1965
Ev	Gummerus, Pehr-Johan	15. KURSSI ylennetty kenraalimajuriksi	6. 12. 1965
Ev	Lindeman, Carl Olof	—,— —,—	—,—
Ƙvl	Yli-Ketelä, Reino Valdemar	16. KURSSI myönnetty ero	13. 4. 1966
Maj	Åström, Åke Johannes	17. KURSSI ylennetty everstiluutnantiksi reservissä	6. 12. 1965
Maj	Ƙoskinen, Olavi Johannes	18. KURSSI ylennetty everstiluutnantiksi reservissä	6. 12. 1965
Ƙvl	Linnala, Teemu Veikko	myönnetty ero	10. 1. 1966
Maj	Soinio, Aito Aarre	myönnetty ero ja ylennetty everstiluutnantiksi reservissä	18. 3. 1966
Maj	Salojärvi, Eino Pentti	20. KURSSI myönnetty ero ja ylennetty everstiluutnantiksi reservissä	8. 1. 1966
Ƙvl	Miettinen, Ƙaarlo Olavi	12. Me-KURSSI ylennetty everstiksi	21. 1. 1966
Maj	Meisärinne, Aleksanteri	22. KURSSI ylennetty everstiluutnantiksi	11. 1. 1966
Ylil	Kononen, Jorma	23. KURSSI ylennetty kapteeniksi	6. 12. 1965
Ƙapt	Railonkoski, Martti Yrjö	ylennetty majuriksi reservissä	6. 12. 1965
Maj	Niskanen, Väinö Fredrik	14. Me-KURSSI myönnetty ero	5. 12. 1965
Ƙvl	Boldt, Johan Lauri Daniel	24. KURSSI ylennetty everstiksi	6. 12. 1965
Ƙapt	Haaksalo, Magnus	—,— —,—	23. 2. 1966
Ƙvl	Jaakkola, Seppo Kaarlo	ylennetty majuriksi reservissä	6. 12. 1965
Ƙapt	Kaasinen, Unto Ahti	ylennetty everstiksi	30. 12. 1965
Maj	Lahtela, Olavi Aleksanteri	ylennetty majuriksi reservissä	6. 12. 1966
Maj	Rautio, Lauri Jaakko	myönnetty ero	6. 1. 1966
Maj	Ƙumpula, Väinö	ylennetty everstiluutnantiksi	6. 12. 1965
Maj	Kurkela, Erkki Villehard	—,— —,—	6. 12. 1965
Maj	Ƙaasinen, Ƙalle Pekka	25. KURSSI myönnetty ero	9. 3. 1966
Ƙvl	Kouri, Lauri Heikki Matias	—,— —,—	7. 3. 1966
Ƙapt	Miettinen, Paavo Kalervo	ylennetty majuriksi	6. 12. 1965
Maj	Pohjolainen, Jorma Allan Antero	—,— —,—	—,—
Maj	Tolvanen, Ƙero Antti Sakari	ylennetty everstiluutnantiksi	—,—
Maj	Viitasalo, Rauno Kaarlo Kullervo	—,— —,—	—,—

**NORDSTRÖM
VARUSTAMOT**

LOVIISA

RAKENNUSTOIMISTO

Juho L. Aalto

HELSINKI
Tehtaankatu 10
Puh. vaihde 10 601

Otto Wuorio Oy

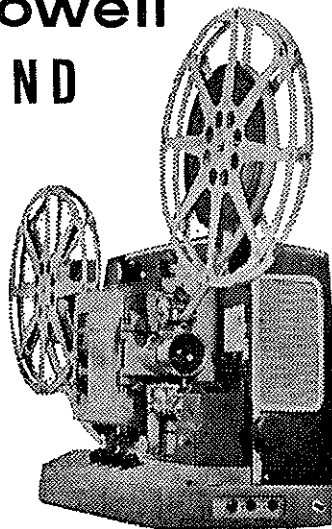
RAKENNUSLIIKE

PITÄJÄNMÄKI
Kutomontie 18

Bell & Howell FILMOSOUND

laadultaan
ja ominaisuuksiltaan
lyömätön
16 mm projektori

Sähkötarkastuslaitoksen
hyväksymä ja Valtion
opetuselokuvalaitoksen
suosittelema

Paino mallista riippuen 15—18 kg • Mak-
simi valoteho 1200 W • Optinen ja mag-
neettinen ääni • Mallissa 644 äänitysmah-
dollisuus • Yksittäiskuva • Taaksepäinesitys
• 15 W vahvistin • Sisäänrakennettu kova-
ääninen • Automaattinen lenkinmuodostaja
• Ei voitelua • Käyttäjännite 200—250 V.

Päteedustaja: PARVISFILMI

EI TAKAAJIA
EI VAKUUTTA

Olli Tuomola

HELSINGINPANKISSA
NIMIKIRJOITUKSENNE ARVO
VOI OLLA

9.000,-

KUN TEILLÄ ON HOP:N säästölaina

Säästölainasopimuksen jokainen voi tehdä lähimmässä Helsingin pankin konttorissa. Säästettyänne oman osanne HOP antaa saman verran lainaa, jopa 9000 mk ilman vakuutta — vain nimenne tarvitaan. Lainan saatte käyttää haluamaanne tarkoitukseen.

HOP:n säästölainan pääperiaatteet:

Säästölainan saannin edellytyksenä on säännöllinen säästäminen kuukausittain 1, 1½, 2, 3, 4 tai 5 vuoden aikana. Pienin kuukausierä on 25 markkaa. Tavoitteenne mukaan määrääte säästöajan pituuden ja kuukausittain talletettavan säästöerän suuruuden. Kuitenkin Teillä on oikeus joka vuosi jättää kahden kuukauden säästöerät kokonaan tallettamatta.

Säästettäessä käytetään tileinä karttuvaa talletustiliä tai säästötiliä, joilta voidaan siirtää varoja indeksija korkeakorkoiselle talletustilille.

Mitä pikemmin käynte tekemässä sopimuksen HOP:n joustavasta ja edullisesta säästölainasta sitä aikaisemmin saavutatte päämääränne.

Helsingin Osakepankki

Evl	Eerikäinen, Erkki Ilmari	26. KURSSI	myönnetty ero	17. 3. 1966
Kapt	Halonen, Aake Einari		ylennetty majuriksi	6. 12. 1965
Maj	Koivisto, Ensio Jaakko		ylennetty everstiluutnantiksi	4. 1. 1966
Maj	Kuosa, Maunu Kalevi		—,— —,—	6. 2. 1966
Maj	Luova, Kaarle Harry Maurits		—,— —,—	6. 12. 1965
Maj	Malmivaara, Mauno Paavo Johannes		myönnetty ero	5. 2. 1966
Maj	Pinomaa, Jaakko Artturi		ylennetty everstiluutnantiksi	30. 12. 1965
Maj	Seppälä, Ilkka Johannes		—,— —,—	6. 12. 1965
		27. KURSSI		
Maj	Aiste, Jorma Alarik		myönnetty ero	20. 1. 1966
Kapt	Massa, Yrjö		ylennetty majuriksi	—,—
Maj	Salo, Veikko Ensio		ylennetty everstiluutnantiksi	—,—
Ylil	Sainio, Arvo Robert		ylennetty kapteeniksi reservissä	—,—
Maj	Suhonen, Martti Emil		ylennetty everstiluutnantiksi	23. 2. 1966
		17. Me-KURSSI		
Kapt	Römpötti, Kalevi		ylennetty majuriksi	6. 12. 1965
Maj	Veriö, Toivo Armas		myönnetty ero	21. 12. 1965
		18. Me-KURSSI		
Ylil	Nissilä, Erkki Olavi		ylennetty kapteeniluutnantiksi reservissä	6. 12. 1965
		19. Me-KURSSI		
Kapt	Rannisto, Lari Kullervo		ylennetty majuriksi	30. 12. 1965
		31. KURSSI		
Kapt	Korhonen, Asser Ilmari		ylennetty majuriksi	6. 12. 1965
Kapt	Vainio, Simo Heikki		—,— —,—	—,—
		22. Me-KURSSI		
Kapti	Kallio, Erkki Juhani		ylennetty komentajakapteeniksi	6. 12. 1965
		34. KURSSI		
Maj	Tiitinen, Kalervo Valdemar		ylennetty everstiluutnantiksi	6. 12. 1965
		35. KURSSI		
Kapt	Kukkonen, Kyösti Sakari		ylennetty majuriksi	9. 1. 1966
		36. KURSSI		
Kapt	Lyly, Pentti Juhani		ylennetty majuriksi	5. 1. 1966
		24. Me-KURSSI		
Kapt	Aulaskari, Pentti Kalervo Rikhard		ylennetty majuriksi	6. 12. 1965
Kapt	Kallio, Erkki Kustaa		—,— —,—	6. 12. 1965
		37. KURSSI		
Kapt	Länsman, Seppo Lauri Ensio		ylennetty majuriksi	6. 12. 1965
Kapt	Mäkelä, Teuvo Vihtori		—,— —,—	—,—
Kapt	Raatikainen, Väinö Valio		—,— —,—	11. 1. 1966
Kapt	Valo, Jorma Johannes		—,— —,—	7. 1. 1966
		38. KURSSI		
Kapt	Käis, Edvard		ylennetty majuriksi	6. 12. 1965
		42. KURSSI		
Kapt	Stark, Veikko Vilhelm		ylennetty majuriksi	6. 12. 1965
		43. KURSSI		
Ylil	Haimila, Heikki Tuomas		ylennetty kapteeniksi	30. 12. 1965
Ylil	Karjalainen, Eero Sakari		—,— —,—	—,—
Ylil	Koskelo, Heikki Juhani		—,— —,—	—,—
Ylil	Lappalainen, Martti Uno Aukusti		—,— —,—	—,—
Ylil	Parkkari, Kalle Olavi		—,— —,—	21. 1. 1966
		44. KURSSI		
Ylil	Haapalinna, Matti Ilmari		ylennetty kapteeniksi	6. 12. 1965
Ylil	Hujanen, Aarno Aulis		—,— —,—	—,—
Ylil	Hölttö, Matti Rainer		—,— —,—	—,—
Ylil	Järvi, Mikko Kalevi		—,— —,—	30. 12. 1965
Ylil	Karjalainen, Pekka-Juhani		—,— —,—	—,—
Ylil	Korhonen, Heikki Juhani		—,— —,—	6. 12. 1965
Ylil	Kymäläinen, Lauri Johannes		—,— —,—	—,—
Ylil	Löfman, Jorma Kalevi		—,— —,—	—,—
Ylil	Parviainen, Kaarlo Ensio		—,— —,—	—,—
Ylil	Toivanen, Pauli Nestori		—,— —,—	—,—
Ylil	Tuomi, Taimo Päivö		—,— —,—	30. 12. 1965
		29. Me-KURSSI		
Ylil	Koskisto, Olli Markus		ylennetty kapteeniluutnantiksi	6. 12. 1965
Ylil	Sario, Timo Sulevi		ylennetty kapteeniksi	—,—
		45. KURSSI		
Ylil	Autti, Erkki Juhani		myönnetty ero	21. 1. 1966

Sisällysluettelo

	Sivu
Evl U Huuhtanen: Pohjoisia ajatuksia	4
Maj evp A O Väänänen: Talvisodan Sallan suunnan ratkaisutaistelut	6
In Memoriam	10
Ev evp Viljo Rommi: Kadettikunta vastatuulessa?	11
Uusia kenraaleita	14
Lis J Nuutilainen: Pohjois-Suomen malmivarat	15
Kapt Lauri Kymäläinen: Pohjois-Savon Prikaatin siirtyminen Kuopiosta Kajaanin Hoikankankaalle	20
Kainuun Rajavartioston vaiheita	23
Kapt Pentti H Tikkanen: Upseerin työ ja harrastukset pohjoisimmassa varuskunnassamme	26
Maisteri Antero Ikäheimo: Talvinen Lappi	28
Kadettipiirin kuulumisia	33
Kirjallisuutta ja uutispaloja	35
Kadettikurskien kuulumisia	37

Suomen Meripelastus- osakeyhtiö

NEPTUN

Helsinki

PELASTUSTÖITÄ — HINAUKSIA
— SUKELLUSTÖITÄ

**Kaikenlaisia vedenalaisia
hitsaus- ja leikkuutöitä suorittavat
erikoistuntijat**

Puhelimet: 63 32 03 ja 63 17 38
Toimistoajan jälkeen: 40 05 50 ja 44 36 06
Sähkeosoite: NEPTUN

KYLKIRAUTA

Kadettikunta ry:n järjestölehti

N:o 69

Päätoimittaja: evl E Korpikoski, PEjärj-
os, puh 625801/2231

Toimituskunta:

evl:t E Korpikoski (phj) ja J Valtanen, maj:t
P Ojanperä (siht), N Lappalainen, A Paju-
nen, A Lauri, kapt A Mäkipää ja maist U
Ryönänkoski

Toimitussihteeri: majuri A Lauri, Pää-
esikunta, puh 625801/2446

Ilmoitukset: ltn V Levomäki, Sturenk 9
B 38, puh 714299

Taloudenhoito ja ilmoitusaineis-
to: rouva Irja Wolkka, Liisank 1, Helsinki,
puh 12681/333

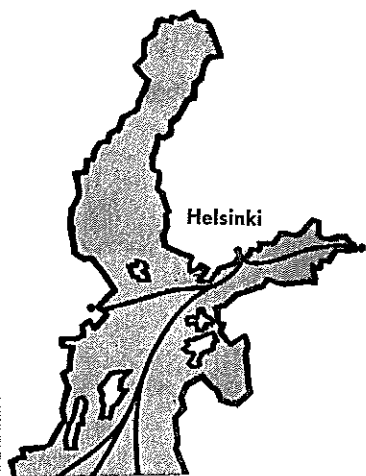
Kuvalaajat: Helander-Kliché, Helsinki,
puh 632042

Osoitteen muutokset: Kadettikunnan toimisto,
Fredrikink 16 A, 625801/2177 tai 57384

Tilaushinnat: 1/1 v. 6—, irtonumerot 1:50.

POSTISIIRTOTILI 30 909

TEHOKASTA TELAKKA- PALVELUA

Ulkomaan meriliikenteen tärkeimpänä päätesatamana Suomessa Helsinki on sopiva telakointi- ja korjauspaikka. Valmet Oy:n Helsingin Telakka tarjoaa kokemukseensa perustuen nopeata, ammattitaitoista ja monipuolista palvelua. Suoritamme myös satamissa korjaustöitä, lastauslaitteiden koetusta ja konekorjauksia. Tiedustelkaa telakointi- ja korjaushintojamme. Haluttaessa teemme korjausarvioita ja annamme tarjouksia. Keskittäessänne luokitukset ja suuret korjaukset vuosikorjauskauden ulkopuolelle talvikausille olemme valmiit neuvottelemaan erikoisehdoista.

Helsinki:

- Uiva telakka, nostokyky 5 000 tn
- Allastelakka No. 1
118×21× 6,5 m
(387×69×21 ft)
- Allastelakka No. 2
141×14× 5,5 m
(462×46×16,5 ft)
- Vetotelakka 250 tn
- Uiva nosturi, 50 tn

Turku:

- 1 000 tn vetotelakka
- 200 tn vetotelakka
- 30 tn uiva nosturi

VALMET

VALMET OY

HELSINGIN TELAKKA

Postios.: Helsinki 13. Sähkeos.: Valmet Helsinki. Telex 12-427.

Puhelin 14100, virka-ajan ulko-

puolella 634053 ja 785276

